Project Name: Qashqai
Book Name: Genesis
Email: Info@korpu.org
WebSite: www.korpu.org

یارادیلیش

۱

دنیانینگ یارانماکی

۱ باشلانماکدا تاریٔ گؤی‌لَری و یئری یاراتدی. ۲ یئر شکل‌سیز و خالی‌ایدی.
قَرَنکی‌لیگ، عمیق‌لیگ‌لَرینگ اوستونده‌ایدی و تاریٔنینگ روحو، او سولارینگ
اوستونده دولانیردی.
۳ تاریٔ دئدی: «ایشّیق اولسون،» ایشّیق اولدو. ۴ تاریٔ گؤردو کی ایشّیق
خوب دور؛ و او، ایشیقی، قَرَنگیدَن آییردی. ۵ تاریٔ ایشّیق آدینی ‘گؤندوز’ و
قَرَنکی آدینی ‘گئجه’ قؤیدو. آغشام اولدو، سَحر اولدو؛ بیرینجی گؤن!
۶ تاریٔ دئدی: «سولارینگ آراسیندا بیر فَلَک اولسون و سولاری سولاردان
آییرسین.» ۷ تاریٔ فَلَکی دؤزَتدی و فَلَکینگ آلتینداکی سولاری، اؤنونگ
اوستونده‌کی سولاردان آییردی. و بئله ده اولدو. ۸ تاریٔ فَلَکینگ آدینی گؤی
قؤیدو. آغشام اولدو، سَحر اولدو؛ ایکینجی گؤن!
۹ تاریٔ دئدی: «گؤیینگ آلتینداکی سولار بیر یئره ییغیلسین تا قورّولوق
گؤروله.» و بئله ده اولدو. ۱۰ تاریٔ قورّولوق آدینی ‘یئر’ و بیر یئره ییغیلَن
سولارینگ آدینی ‘دریا’ قؤیدو. تاریٔ گؤردو کی بو خوب دور. ۱۱ تاریٔ دئدی:
«یئر، اوندان گئیَرن‌لَری، گئیَرتسین؛ دان وئرَن بوتالار و میوه آغاجلاری کی اؤز
جنسلَرینه گؤره، یئر اوستونه دانلی میوه گتیریرلَر.» و بئله ده اولدو. ۱۲ یئر،
اوندان گئیَرن‌لَری، گئیَرتدی؛ بوتالار اؤز جنسلَرینه گؤره دان وئریرلَردی و او
آغاجلار کی اؤز جنسلَرینه گؤره دانلی میوه گتیریرلَردی. تاریٔ گؤردو کی بو خوب
دور. ۱۳ آغشام اولدو، سَحر اولدو؛ اؤچونجو گؤن!
۱۴ تاریٔ دئدی: «گؤی فَلَکینده ایشّیق وئرَنلَر اولسون کی گئجه-گؤندوزو بیر
بیردَن آییرالار تا زامان‌لار، گؤنلَر و ایل‌لَرینگ گؤرسَدمَکی نیشاناسی اولالار.

۱۵ قۏی تا اوللار گؤی فَلَکینده ایشّیق وئرَن اولالّار تا یئر اوستونو ایشّیق
ائدَلَّر.» بئله ده اولدو. ۱۶ تاریٔ ایکی بویوک ایشّیق سالان دۏزَتدی؛ بویوک
ایشّیق سالان گؤندوزو اداره ائدمَک ایچی و کوچوک ایشّیق سالان گئجه‌یی
اداره ائدمَک ایچی. تاریٔ اولدوزلاری دا دۏزَتدی. ۱۷ تاریٔ اوللاری گؤی فَلَکینده
قۏیدو تا یئر اوستونه ایشّیق سالالّار، ۱۸ گؤندوزو و گئجه‌یی اداره ائدَلَّر و
ایشّیقی، قَرَنگیدَن آییرالار. تاریٔ گؤردو کی بو خوب دور. ۱۹ آغشام اولدو، سَحر
اولدو؛ دؤردونجو گؤن!
۲۰ تاریٔ دئدی: «سولار، چوخ جانلی مَخلوق‌لار اینان دؤلسون و قوش‌لار،
یئرینگ اوستونده، گؤی فَلَکینده اؤچسونلَر.» ۲۱ تاریٔ دریانینگ بویوک
حیوان‌لارینی یاراتدی و واری رَقم تَرپشن و سولاری دولدوران جانلی مَخلوق
لاری اؤز جنسلَرینه گؤره یاراتدی و واری رَقم قاناتلی قوش‌لاری، اؤز جنسلَرینه
گؤره یاراتدی. تاریٔ گؤردو کی بو خوب دور. ۲۲ تاریٔ اوللارا بَرکت وئردی و
دئدی: «ثَمره‌لی اولینز، چوخالینز و دریالارداکی سولاری دؤلدورینز. قوش‌لار دا
یئر اوستونده چوخالسینلار.» ۲۳ آغشام اولدو، سَحر اولدو؛ بئشینجی گؤن!
۲۴ تاریٔ دئدی: «یئر، جانلی مَخلوق‌لاری اؤز جنسلَرینه گؤره گتیرسین؛ مال
حیوان‌لار، یئرده سؤرونن جانلی‌لار و وحشی حیوان‌لار، اؤز جنسلَرینه گؤره.»
بئله ده اولدو. ۲۵ تاریٔ یئرینگ وحشی حیوان‌لارینی، اؤز جنسلَرینه گؤره، مال
حیوان‌لاری، اؤز جنسلَرینه گؤره و یئرده سؤرونن جانلی‌لارینگ واریسینی اؤز
جنسلَرینه گؤره دۏزَتدی. تاریٔ گؤردو کی بو، خوب دور.
۲۶ او زامان تاریٔ دئدی: «انسانی اؤز شمایلیمیزده و اؤزوموزه بنزه‌ین یاراتاک.
قۏی تا او، دریاداکی بالیق‌لارا، گؤیده‌کی قوش‌لارا، بوتون یئر اوستونده‌کی مال
حیوان‌لارا و یئرده سؤرونن مَخلوق‌لارینگ واریسینا حکم سؤره.»

۲۷ تاریٔ انسانی اؤز شمایلینده یاراتدی،
اؤنو تاریٔنینگ شمایلینده یاراتدی،
اوللاری کیشی و آرواد یاراتدی.

۲۸ تاریٔ اوللارا بَرکت وئردی و دئدی: «ثَمره‌لی اولینز، چوخالینز، یئری دؤلدورینز
و اونا مُسلّط اولینز: دریاداکی بالیق‌لارا، گؤیده‌کی قوش‌لارا، یئر اوستونده تَرپشن
جانلی‌لارینگ واریسینا حکم سؤرینز.» ۲۹ و تاریٔ دئدی: «باخ، بوتون یئر
ایزینده، واری او بوتّالاری کی دان وئریرلَر و واری آغاجلاری کی میوه‌لَری دانلی
دیر، سیزه وئرمیشَم تا سیزه خورَکی اولالّار. ۳۰ یئرده‌کی وحشی حیوان‌لار،

گؤیده‌کی قوش‌لار و یئرده سؤرونن مَخلوق‌لارینگ واریسینا، یعنی واری او
جانلی‌لارا کی زندلیگ نَفَسی وارلاری، بوتون یاشیل اوتلاری، یئمَک ایچی
وئرمیشَم.» بئله ده اولدو. ٣١ تاریٔ گؤردو کی، واری دؤزَتدیگی زادلار چوخ خوب
دورلار. آغشام اولدو، سَحر اولدو؛ آلتینجی گؤن!

٢

١ بئله گؤی‌لَرینگ و یئرینگ، و اوللار ایچینده‌کی‌لَرینگ یارانماگی ایشی
تؤکندی. ٢ تاریٔ یئتدینجی گؤنده، اؤز ایشینی کی یئرینه ائتیردمیشدی، توگَتدی و
یئتدینجی گؤنده واری گؤردیگی ایشیندَن، فارغ اولدو. ٣ تاریٔ یئتدینجی گؤنه
بَرکت وئردی و اؤنو تَقدیس ائدی، بو سَبریه کی او گؤنده، او واری یاراتدیگی و
دؤزَتدیگی خلقت ایشیندَن آرام توتدو. ٤ بو دور گؤی‌لَر و یئرینگ یارانماگی
رَوایتی، او زامان کی اوللار یاراندیلار، او گؤنده کی رَب تاریٔ، یئری و گؤی‌لَری
دؤزَتدی.

آدَم و حَوّا

٥ حَلی یئرده، کِشت و زَرع بوتّاسی یوخ‌ایدی، هئچ کِشت و زَرع اوتو ده
گئیَرمه‌میشدی، بو سَبریه کی رَب تاریٔ، حَلی یئر اوستونه یاغیش
یاغدیرمامیشدی و آدام دا یوخ‌ایدی تا یئر اوستونده آکین ایشینی گؤره. ٦ یئردَن
سو بُخارلاری چیخیردی و بوتون یئر ایزینی سوآریردی. ٧ اوندان سورا رَب تاریٔ
آدَمی، یئر توریاقیندان شکل وئردی و اؤنونگ بورنونا، زندلیگ نَفَسی هیفیردی،
و بئله، آدَم بیر جانلی وارلیگ اولدو.
٨ رَب تاریٔ شرقه ساری، عَدَن سرزمینینده بیر باغ دؤزَتدی و آدَمی کی اونا شکل
وئرمیشدی، قؤیدو اؤرا. ٩ و رَب تاریٔ، واری رَقم آغاج کی گؤزه خوش گلیرلَردی و
یئمَک ایچی‌ایدیلَر، گئیَرتدی. باغینگ اورتاسیندا زندلیگ آغاجی و خیر و شَری
بیلمَک آغاجی دا وار ایدی.
١٠ باغی سووآرماگ ایچی عَدَندن بیر چئی روآن ایدی، و اوندان سورا قسمت
اولیردی و دؤرد چئی اولیردی. ١١ اَوّلکی چئیینگ آدی فیشون دور کی بوتون
حَویله سرزمینینده روان دور. او سرزمین کی اؤردا طلا وار. ١٢ بو سرزمینینگ
طلاسی خالص دیر. عَطرلی یاغ و عقیق داشی دا ائله بوردا دیر. ١٣ ایکینجی
چئیینگ آدی جِیحون دور کی بوتون کوش سرزمینینده روآن دور. ١٤ اؤچونجو
چئیینگ آدی دِجله دیر کی آشورینگ شرق طَرفینده روآن دور. دؤردونجو چئی

KÖRPÜ Building Bridges with the WORD

فُرات دیر.
[15] رَب تاریٔ آدَمی گؤتوردو و عَدَن باغینا قؤیدو تا اؤردا ایش گؤره و اؤراپی ساخلایا. [16] رَب تاریٔ آدَمه اَمر ائدی و دئدی: «سَن باغینگ هر آغاجیندان کی سئیَنگ، یئیه بیله‌رَینگ. [17] فقط خیر و شَری بیلمَک آغاجی‌نینگ میوه‌سیندَن یئمیه‌سینگ، چونکی یقین بیل کی اؤنو یئیَنده، اؤله‌رَینگ.»
[18] اوندان سورا رَب تاریٔ دئدی: «خوب ده‌ییل کی آدَم تَک اولا، اونا بیر مناسب کؤمَکچی یاراتارام.» [19] رَب تاریٔ بوتون وحشی حیوان‌لاری و بوتون گؤیده‌کی قوش‌لاری کی اوللارا شکل وئرمیشدی آدَم یانینا گتیردی تا گؤره کی آدَم، اوللار اوستونه نه آد قؤیار. آدَم هر جانلی مَخلوقی، هَرنه کی چاغیردی، اؤنونگ آدی ائله او اولدو. [20] آدَم بوتون مال-حیوان‌لارا، گؤیده‌کی قوش‌لارا و چؤلونگ وحشی حیوان‌لارینا آد قؤیدو، آما آدَم ایچی، بیر مناسب کؤمَکچی بولونمادی. [21] او زامان رَب تاریٔ آدَمی بیر آغیر اوخویا سالدی. ائله او حالدا کی او، اوخودایدی؛ رَب تاریٔ اؤنونگ قابیرقاسی سوموک‌لَری‌نینگ بیرسینی گؤتوردو و اؤنونگ یئرینی اَت ایئَن اؤرتدو. [22] رَب تاریٔ او سوموکدَن کی آدَمینگ قابیرقاسیندان گؤتورموشدو، آروادی یاراتدی و اؤنو، آدَمینگ یانینا گتیردی.
[23] او زامان آدَم دئدی:
«بو دور منیم سوموکومدَن آلینمیش سوموک،
اَتیمدَن آلینمیش اَت.
اونا آرواد دئییلَر،
بو سَبریه کی او، کیشیدَن آلیندی.»
[24] بو خاطره ده کیشی اؤز آنا-بوواسیندان آیریلار، اؤز آروادینا یاپیشار و اوللار بیر بَدن اولارلار. [25] آدَم و آروادی، ایکی‌سی ده لیت ایدیلَر و بوندان شَرم یوخلاریدی.

۳

آدَم و حَوّانینگ گُناها باتماکی

[1] بوتون وحشی حیوان‌لاردان کی رَب تاریٔ دؤزَتمیشدی، ائنگ حیله‌لی‌سی ایلان ایدی. ایلان آروادا دئدی: «آیا گرچَکدَن تاریٔ سیزه دئدی کی باغداکی آغاج‌لارینگ هئچ بیرسی‌نینگ میوه‌لَریندَن یئمیه‌سینز؟» [2] آرواد ایلانا جواب وئردی: «باغداکی آغاج‌لارینگ میوه‌لَریندَن یئیه بیلیرَک. [3] آما تاریٔ دئدی،

”باغینگ اورتاسینداکی آغاجینگ میوه‌سیندَن نه یئیه‌سینز، نه ده اونا آل
ووراسینز، یوخسا اؤله‌رَینز!“» ٤ ایلان آروادا دئدی: «یقین بیلینز کی اؤلمه‌ینز.
٥ چونکی تاریٔ بیلیر کی اؤنونگ میوه‌سیندَن یئیَنده، گؤزلَرینز آچیلار، تاریٔ له‌یین
اولاراینز، خیر و شَری بیله‌رَینز.» ٦ پس وختی آرواد گؤردو کی آغاجینگ
میوه‌سی، یئمَک ایچی خوب دور، گؤزه خوش گلیر و بو آغاج، آدامی عَقللی ده
ائدیر، اؤنونگ میوه‌سیندَن قازدی و یئدی و آرینه ده کی یانیندا تورموشدو،
وئردی، او دا یئدی. ٧ اوندا ایکی‌سی‌نینگ ده گؤزلَری آچیلدی و بیلدیلَر کی لیت
دیرلَر. پس انجیر آغاجی‌نینگ برگ‌لَرینی بیر بیره تیکدیلَر و اؤزلَرینه لُنگ
دؤزَتدیلَر.
٨ گؤندوز خُنک‌لیگینده رَب تاریٔ‌نینگ سَسینی ائشیتدیلَر کی باغدا گزیردی.
آدَم و آروادی رَب تاریٔ‌نینگ حضوروندان اؤزلَرینی باغداکی آغاجلارینگ
آراسیندا پناه ائدیلَر. ٩ آما رَب تاریٔ آدَمی چاغیردی و اونا دئدی: «هاردایانگ؟»
١٠ او جواب وئردی: «سَنینگ سَسینگی باغدا ائشیتدیم و قورخدوم بو سَبریه کی
لیت ایدیم، پس اؤزومو پناه ائدیم.» ١١ رَب تاریٔ دئدی: «کیم سنه دئدی کی
لیتَینگ؟ آیا او آغاجینگ میوه‌سیندَن یئمیشَینگ کی سنه فرمان وئرمیشدیم
اوندان یئمیه‌ینگ؟» ١٢ آدَم دئدی: «بو آرواد کی منه وئردینگ تا منیم ایئَن
اولا، او آغاجینگ میوه‌سیندَن منه وئردی، من ده یئدیم.»
١٣ رَب تاریٔ آروادا دئدی: «بو نه ایش دیر کی گؤرموشَینگ؟» آرواد دئدی:
«ایلان منی آلداتدی، من ده یئدیم.»
١٤ رَب تاریٔ ایلانا دئدی:
«چونکی بو ایشی گؤرموشَینگ
بوتون مال-حیوان‌لار و چؤلونگ وحشی حیوان‌لاری آراسیندا، مَلعونانگ.
قارنینگ اوستونده سؤرّونه‌رَینگ،
بوتون عُمرینگ گؤنلَری، توریاق یئیه‌رَینگ.
١٥ من، سن و آرواد آراسینا
و سَنینگ نَسلینگ و اؤنونگ نَسلی آراسینا
دشمن‌لیگ قؤیارام.
او سَنینگ باشینگی کاچّی ائده‌ر،
سن ده اؤنونگ پاشناسینی چالارانگ.»
١٦ و رَب تاریٔ آروادا دئدی:

Building Bridges with the Word

«اوشاقینگی دوغاندا، سَنینگ آغیریقینگی چوخ چوخالدارام،
آغیریق ایچینده اوشاق‌لارینگی دوغارانگ.
سَن آرینگه مُشتاق اولارانگ،
آما او سنه حکم سؤرَر.»
١٧ رَب تاریٔ آدَمه دئدی:
«چونکی آروادینگ سؤزونه قولاق آسمیشانگ،
و او آغاجدان کی سَنه فرمان وئرمیشدیم اؤنونگ میوه‌سیندَن یئمیه‌سینگ، یئمیشَینگ،
سَنینگ سَبرینگه یئر لَعنت اولدو.
بوتون عُمرینگ زَحمت ایئَن
توریاقدان خورَکی یئیه‌رَینگ.
١٨ او سنینگ ایچی تیکان گئیه‌ردَر،
سن ده چؤلده‌کی اوتلاری یئیه‌رَینگ.
١٩ آلّینگ عَرَقی ایئَن
چؤره‌ک یئیه‌رَینگ،
او زامانانچاز کی یئره بوکولَینگ.
چونکی سَن توریاقدان آلینمیشانگ
توریاقانگ،
و توریاقا دا بوکوله‌رَینگ.»
٢٠ آدَم، اؤز آروادی‌نینگ آدینی حَوّا قؤیدو، بو سَبریه کی او واری زندَلیگ
ائدنلَرینگ آناسی اولدو. ٢١ اوندا رَب تاریٔ آدَم ایئَن آروادی ایچی، درّیدَن قابا
دؤزَتدی و اوللاری اؤرتدو.
٢٢ رَب تاریٔ دئدی: «باخ، ایندی آدَم خیر و شَری بیلمَکده، بیر بیزیم له‌یین
اولموش؛ و ایندی ائدمیه کی آلینی اوزاتا و زندلیگ آغاجی‌نینگ میوه‌سیندَن ده
قازا یئیه و اَبَدنچاز دئرّی قالا!» ٢٣ پس رَب تاریٔ آدَمی عَدَن باغیندان یازّیا
سالدی تا او توریاق اوستونده کی اؤزو اوندان یارانمیشدی، اَکین ایشینی گؤره.
٢٤ و بئله رَب تاریٔ آدَمی یازّیا چاخارتدی. رَب تاریٔ عَدَن باغی‌نینگ شرق
طَرفینه، کَرّوبی‌لار و آلولو قیلیج‌لَر کی واری طَرفه اوقونیرلار ایدی، قؤیدو تا
زندلیگ آغاجینا ساری گئدَن یولو، محافظت ائدَلَّر.

KÖRPÜ
Building Bridges with the Word

قائن و هابیل

١ آدَم، اؤز آروادی حَوّا اینان یاخین‌لیگ ائدی، حَوّا اوشاقلی اولدو و قائنی
دوغدو. حَوّا دئدی: «رَبّینگ کؤمَکی ایئَن بیر آدام دنیایا گتیردیم.» ٢ اوندان سورا
حَوّا اؤنونگ کاکاسی هابیلی دوغدو. هابیل چوبان اولدو آما قائن بَرزگر. ٣ بیر
مُدّتدَن سورا قائن یئرینگ بیر پارا محصولوندَن رَبّه هَدیه تقدیم ائدی. ٤ آما
هابیل اؤز سؤروسونونگ آوّلکی دوغولان حیوان‌لاری‌نینگ نئچه داناسینی و
اوللارینگ ائنگ یاغلی یئرلَریندَن هَدیه تقدیم ائدی. رَب هابیلدان و اؤنونگ
هَدیه‌سیندَن خوشلاندی، ٥ آما قائنه و اؤنونگ هَدیه‌سینه اِعتنا ائدمه‌دی. بو
خاطره ده قائن چوخ قصّالاندی و ایزی سالّاندی. ٦ رَب قائنه دئدی: «نه ایچی
قصّالانمیشانگ؟ نه ایچی ایزینگ سالّانمیش؟ ٧ اگر خوب ایشی گؤرَینگ، آیا
قبول اولونمانگ؟ آما اگر خوب ایشی گؤرمه‌یَنگ؛ بیل کی گُناه، قاپیدا کمین
اوتورموش و سنه مُشتاق دیر، آما سَن اونا غالب گله‌سینگ.»
٨ قائن، اؤز کاکاسی هابیله دئدی: «گل تا گئده‌ک آکین اوستونه.» و اوندا کی
اؤردا ایدیلار، قائن، اؤز کاکاسی هابیلینگ ضدّینه توردو آیاقی و اؤنو اؤلدوردو.
٩ اوندا رَب، قائندَن خَبر آلدی: «کاکانگ هابیل هاردا دیر؟» قائن دئدی:
«بیلمئیرَم، بئیه من کاکامینگ ناتّورویام؟» ١٠ رَب دئدی: «سَن نه ایش
گؤرموشَینگ؟ کاکاینگ قانی توپراقدان منه فریاد ائدیر. ١١ ایندی سن بو
توپراقینگ لَعنتی آلتیندایانگ، او توپراق کی آغیزینی آچمیش تا کاکانگ قانینی کی
سَنینگ اَلینگ ایئَن توکولموش اوتا. ١٢ او زامان کی یئر اوستونده آکین آکینگ، او
داها اؤز قوّتینی سنه وئرمَز. یئر اوستونده آواره و سَرگردان اولارانگ.» ١٣ قائن
رَبّه دئدی: «جَزام تَحمّلیمدَن آرتیق دیر. ١٤ باخ، بوگؤن منی بو توپراقدان و اؤز
حضورونگدان یازّیا چاخارتیرانگ و منی یئر اوستونده آواره و سَرگردان ائدیرَینگ
و هَر کَس کی منی بولا، منی اؤلدورَر.» ١٥ اوندا رَب اونا دئدی: «یو، بئله اولماز،
هَر کَس کی قائنی اؤلدورسه، اوندان یئتدی دفعه آرتیق اِنتقام آلینار.» و رَب
قائن اوستونه بیر نیشانا قؤیدو تا ائدمیه بیرکَس اؤنو بولاندا، اونا حمله ائده.
١٦ اوندان سورا قائن رَبّینگ حضورونداندان یازّیا چیخدی و عَدَن باغی‌نینگ شرق
طَرفینده، نود توپراقیندا، منزل ائدی.

قائنینگ نَسلی

[۱۷] قائن، اؤز آروادی اینان یاخین‌لیگ ائدی و آروادی اوشاقلی اولدو و خَنوخو
دوغدو. اوندان سورا قائن بیر شَهر دؤزَتدی، شَهرینگ آدینی، اؤز اوغلو آدی
اوستوندَن، خَنوخ قؤیدو. [۱۸] خَنوخدان عیراد اولدو. عیراد مِحویائیلینگ بوواسی
اولدو، مِحویائیل مِتوشائیلینگ بوواسی اولدو، مِتوشائیل لَمِکینگ بوواسی
اولدو. [۱۹] لَمِک ایکی آرواد آلدی: بیری‌نینگ آدی عادَه ایدی و او بیری‌نینگ
آدی ظِلَّه ایدی. [۲۰] عادَه یابالی دوغدو. یابال او آداملارینگ جَدّی اولدو کی
چادردا زندَلیگ ائدیرلَردی و چوبان‌لیگ ائدیرلَردی. [۲۱] اؤنونگ کاکاسی‌نینگ
آدی یوبال ایدی. یوبال واری او آداملارینگ جَدّی اولدو کی طَنبور و نِی
چالیرلاردی. [۲۲] ظِلَّه ده توبال‌قائِنی دوغدو. توبال‌قائِن بُرُنزدان و دَمیردَن واری
رَقم آبزار دؤزه‌تیردی. توبال‌قائِنینگ باجیسی آدی نَعَمه ایدی.
[۲۳] لَمِک اؤز آروادلارینا دئدی:
«ای عادَه، ای ظِلَّه، سَسیمی ائشیدینز،
ای لَمِکینگ آروادلاری، سؤزلَریمه قولاق آسینز:
بیر کیشی‌یی، بو سَبریه کی منی یارالادی اؤلدورموشام؛
بیر جاهالی، بو سَبریه کی منی ووردو.
[۲۴] اگر قائن اؤلدورمَکی‌نینگ اِنتقامی یئتدی دفعه آرتیق اولا،
پس لَمِک اؤلدورمَکی‌نینگ اِنتقامی یئدمیش یئتدی دفعه آرتیق اولور.»

شِیث و اِنوش

[۲۵] آدَم، گئنه اؤز آروادی حَوّا اینان یاخین‌لیگ ائدی و حَوّا بیر اوغول دوغدو
و اؤنونگ آدینی شِیث قؤیدو و دئدی: «هابیل یئرینه کی قائن اؤنو اؤلدوردو،
تاریٔ منیم ایچی بیر آیری نَسل تَعیین ائدی.» [۲۶] شِیثینگ ده بیر اوغلو اولدو و
اؤنونگ آدینی اِنوش قؤیدو. او زاماندا خَلخ رَبّینگ آدینا کُفر ائدمَکه باشلادیلار.

۵

آدَمدَن نوحانچاز اولان نَسل‌لَر

[۱] آدَمینگ نَسلی تاریخچه‌سی بئله دیر. تاریٔ انسانی یاراداندا، اؤنو تاریٔیا
بنزه‌یَن یاراتدی. [۲] تاریٔ اوللاری کیشی و آرواد یاراتدی، اوللارا بَرکت وئردی و
اوللاری یاراتدیگی گؤنده، اوللاری ’انسان‘ چاغیردی.

۳ آدَم، یوز اوتوز یاشیندا ایدی کی، بیر اوغلو اولدو کی اؤزونه بنزه‌ییردی و اؤز
شمایلینده ایدی و آدینی شِیث قؤیدو. ٤ شِیث دنیایا گلَندَن سورا، آدَم سَکّیز یوز
ایل داها زندلیگ ائدی و آیری اوغوللاری و قیزلَری ده اولدو. ٥ آدَم دوقوز یوز
اوتوز ایل عُمر ائدی و اؤلدو.

٦

آداملارینگ فسادا چَکیلمَکی

١ آداملار یئر اوستونده چوخ اولماگا باشلادیلار و اوللار ایچی قیزلَر دوغولدو.
٢ تاریٔ اوغوللاری گؤردولَر کی انسان قیزلَری چوخ قَشنگ دیرلَر. اوللار هر بیرینی
کی بَگندیلَر، اؤزلَرینه آروادلیگا آلدیلار. ۳ رَب دئدی: «منیم روحوم اَبَدنچاز
انسان ایچینده قالماز، بو سَبریه کی او بَشر دیر. اؤنونگ عُمری یوز ایگیرمی ایل
اولور.» ٤ او گؤنلَرده و اوندان سورا، نِفیلیم کی غول پیکرلَر نَسلی ایدی، یئر
اوستونده ایدیلَر؛ او زامان کی تاریٔ اوغوللاری، انسان قیزلَری ایتَن یاخین‌لیگ
ائدیلَر و انسان قیزلَری اوللار ایچی اوشاق‌لار دوغدولار. بو غول پیکرلَر قَدیم
دورانی‌نینگ گؤجلو آداملاری ایدیلَر. اوللار آد و سانلی آداملار ایدیلَر.
٥ رَب گؤردو کی یئر اوستونده انسانینگ شِرارتی چوخ دور و اؤنونگ
اؤره‌کینده‌کی فکرلَرینگ نیّت‌لَری، فقط پیس‌لیگ دیر. ٦ رَب انسانی یاراتماکدان
پئشمان اولدو و اؤره‌کینی غَم باسدی. ٧ رَب دئدی: «یاراتدیگیم انسانی یئر
اوستوندَن یوخ ائده‌رَم؛ انسانی، حیوان‌لاری، یئرده سؤرّونَن‌لَری و گؤیده‌کی
قوش‌لاری، بو سَبریه کی اوللارینگ یاراتماکیندان پئشمان اولموشام.» ٨ آما نوح
رَب گؤزونده لُطف بولدو.

نوح و سیل

٩ نوح سَرگذشتی بئله دیر: نوح بیر صالح و اؤز نَسلی آراسیندا بیر دُرستکار
آدام ایدی. او، تاریٔ اینان یول گئدیردی. ١٠ نوح اؤچ اوغول واریدی: سام، حام
و یافث.
١١ تاریٔ نظرینده، یئر فسادا چَکیلمیش ایدی و ظُلم‌دان دؤلموشدو. ١٢ تاریٔ
گؤردو کی یئر ناغاد فاسد اولموش، بو سَبریه کی دنیاداکی آداملارینگ واریسی،
یئرده اؤز یول‌لارینی فاسد ائدمیشلَردی. ١٣ تاریٔ نوحا دئدی: «تَصمیم
توتموشام کی بوتون بَشری یوخ ائدم. چونکی اوللار سَبرسینه، یئر ظُلم‌دان

دؤلموش. باخ، من بَشری و یئری یوخ ائده‌رَم. ۱۴ اؤزونگ ایچی کوفر آغاجیندان
بیر کشتی دؤزَت و اؤنونگ ایچینده اُتاقلار وور، و ایچینی و یازِّیسینی قیرلا.
۱۵ کشتی‌یی بئله دؤزَت: اؤنونگ اوزاماسی یوز اوتوز بئش آرشین، ائنی ایگیرمی
ایکی آرشین و بویو اون اۆچ آرشین اولسون. ۱۶ کشتی‌نینگ باشیندان یاریم آرشین
آشاغی، بیر پنجره دؤزَت و کشتی‌نینگ دَرینی یان طَرفه قؤی. اؤنو اۆچ طبقه
دؤزَت: بیری آلتدا، بیری اورتادا، بیری ده اوستده. ۱۷ باخ، من یئر اوستونه سیل
یولا سالارام تا گؤی آلتیندا زندلیگ نَفَسی اولان جانلی‌لارینگ واریسی یوخ
اولاّلار. یئر اوستونده‌کی‌لَرینگ واریسی آرادان گئده‌رلَر. ۱۸ آما من عَهدیمی
سَنینگ ایلَن باغلایارام. سن، اوغوللارینگ، آروادینگ و گلین‌لَرینگ ایلَن
کشتی‌یه مینه‌رَینگ. ۱۹ بوتون جانلی مَخلوق‌لاردان، بیر جفت اِرکگ و دیشی،
کشتی ایچینه آپار تا اوللاری اؤزونگ ایلَن دئرّی ساخلاتانگ. ۲۰ قوش‌لاردان
اؤز جنسلَرینه گؤره، حیوان‌لاردان اؤز جنسلَرینه گؤره و یئرده سؤرونَن‌لَرینگ هر
بیریندَن اؤز جنسلَرینه گؤره، بیر جفت سَنینگ یانینگا گلَرلَر تا اوللاری دئرّی
ساخلاتانگ. ۲۱ ائله بئله ده واری رَقم یئمه‌لی‌لَردَن گؤتور و آمبار ائد؛ تا هم
سَنه، هم ده اوللارا خورَکی اولا.» ۲۲ نوح ده بئله ائدی؛ هَرنه‌یی کی تاریٔ اونا آمر
ائدمیشدی، یئرینه ائتیرتدی.

۷

۱ رَب نوحا دئدی: «سن بوتون اوبایینگ آدامی اینان، واریئز بئلینه کشتی
ایچینه گئدینز، بو سَبریه کی فقط سَنی بو نَسل ایچینده صالح گؤرموشَم. ۲ هر
پاک حیواندان، یئتدی جفت، اِرکگ و دیشی و هر نَجس حیواندان بیر جفت
اِرکگ و دیشی اؤزونگ ایلَن آپار. ۳ گؤیونگ قوش‌لاریندان ده، یئتدی جفت
اِرکگ و دیشی اؤزونگ ایلَن آپار تا اوللارینگ نَسل‌لَرینی یئر اوستونده دئرّی
ساخلاتانگ. ۴ چونکی من یئتدی گؤندَن سورا، قیرخ گؤن-قیرخ گئجه یئر
اوستونه یاغیش یاغدیرارام و واری او جانلی‌لاری کی یاراتمیشام یئر اوستوندَن
یوخ ائده‌رَم.» ۵ نوح، هَرنه‌یی کی رَب اونا آمر ائدمیشدی، یئرینه ائتیرتدی.
۶ یئر اوستونه سیل گلَنده نوح آلتی یوز یاشا یاخین ایدی. ۷ نوح، اوغوللاری،
آروادی و گلین‌لَری، واری بئلینه کشتی ایچینه گئتدیلَر تا سیل سویوندان آمان
قالاّلار. ۸ پاک حیوان‌لاردان و نَجس حیوان‌لاردان، قوش‌لاردان، واری یئرده
سؤرّونَن‌لَردن، ۹ جفت-جفت، اِرکگ و دیشی، نوح یانینا گلدیلَر و کشتی ایچینه

گئتدیلَر؛ ائله اوله‌یین کی تارئ نوحا آمر ائدمیشدی. ۱۰ یئتدی گؤندَن سورا، یئر اوستونه سیل گلدی.

۱۱ نوح زندلیگی‌نینگ آلتی یوزینجی ایلینده، ایکینجی آیینگ اون یئتدینجی گؤنونده، عمیق‌لیگ‌لَرده‌کی سولار چاتلادیلار و شدّت ایئَن، یئر ایزینه چیخدیلَر و گؤیینگ پنجره‌لَری آچیلدی. ۱۲ یئر اوستونه قیرخ گؤن-قیرخ گئجه یاغیش یاغدی. ۱۳ ائله او گؤن، نوح و اوغوللاری، سام و حام و یافث، و نوحونگ آروادی و اؤچ گلینی، واری بئلینه کشتی ایچینه گئتدیلَر. ۱۴ اوللار و واری رَقم وحشی حیوان، واری رَقم مال-حیوان، واری رَقم یئرده سؤرونَن، واری رَقم گؤیده اؤچان جانلی و واری رَقم قاناتلی جانلی، اؤز جنسلَرینه گؤره کشتی ایچینه گئتدیلَر. ۱۵ زندلیگ نَفَسی اولان جانلی‌لارینگ واریسی، جفت-جفت، نوح ایئَن، کشتی ایچینه گئتدیلَر. ۱۶ ائله اوله‌یین کی تارئ نوحا آمر ائدمیشدی، بوتون جانلی‌لاردان، اِرکگ و دیشی، کشتی ایچینه گئتدیلَر. اوللارینگ دالی آردیندان ده رَب دری باغلادی.

۱۷ قیرخ گؤن یئر اوستونه سیل گلدی و سو چوخالدی و کشتی‌یی یئردَن اوخاری ائدی. ۱۸ سولار اوخاری گلدیلَر و بورّوجه یئره غالب اولدولار و کشتی، سو ایزینه گلدی. ۱۹ سولار یئر ایزینی ائله توتدولار کی گؤی آلتینداکی اوجا داغلارینگ واریسی، پناه اولدولار. ۲۰ سولار داغلارینگ باشیندان آلتی آرشین اوخاری گئتدیلَر و اوللاری پناه ائدیلَر. ۲۱ یئر اوستونده تَرپنَن جانلی‌لارینگ واریسی؛ قوش‌لار، مال-حیوان‌لار، وحشی حیوان‌لار، یئرده سؤرونَن‌لَر و بوتون انسانلار یوخ اولدولار. ۲۲ واری قورّولوقدا زندَلیگ ائدَن‌لَر کی زندلیگ نَفَسی وارلاریدی، اؤلدولَر. ۲۳ رَب یئر اوستونده‌کی جانلی‌لارینگ واریسینی یوخ ائدی، انسان‌لاردان توتموش، حیوان‌لارا، یئرده سؤرّونَن‌لَره و گؤیده‌کی قوش‌لارانچاز، واری زاد یئر اوستونده یوخ اولدو. فقط نوح و اؤنونگ ایئَن کشتی ایچینده‌کی‌لَر قالدیلار. ۲۴ سو، یوز آللی گؤن یئره غالب ایدی.

۸

سیلینگ آخوری

۱ آما تارئ نوحو و اؤنونگ ایئَن کشتی ایچینده‌کی وحشی حیوان‌لار و مال-حیوان‌لارینگ واریسینی، یادا گتیردی. تارئ یئر اوستونه بیر یئل آسدیردی و سولار آزالماگا باشلادیلار. ۲ تارئ عمیق‌لیگ‌لَرده‌کی سولاری توردورتدو و

گؤیینگ پنجره‌لَرینی باغلادی، یاغیشی آچدی. ۳ سو، یوآش-یوآش یئر
اوستوندَن آزالدی. یوز اَللی گؤن گچَندَن سورا، سولار آزالمیش ایدی.
۴ یئتدینجی آیینگ، اون یئتدینجی گؤنونده، کشتی آرارات داغلارینا اوتوردو.
۵ اؤنونجو آیانچاز، سو یوآش-یوآش آزالیردی، اؤنونجو آیینگ بیرینجی گؤنو،
داغلارینگ باشی آله‌یینه چیخدی.
۶ قیرخ گؤندَن سورا نوح، کشتی ایچی دؤزه‌دَن پنجره‌یی آچدی ۷ و بیر قارغایی
ویل ائدی؛ قارغا یئر قورّویانانچاز سولار اوستونده اؤچیردی. ۸ اوندان سورا
نوح بیر گؤی‌اَرچین ویل ائدی تا گؤره کی آیا سو یئر اوستوندَن آزالمیش. ۹ آما
گؤی‌اَرچین هئچ یئر بولمادی تا اؤرا قونا بو سَبریه کی حَلی بوتون یئر اوستونده
سو وار ایدی پس نوح یانینا، کشتی‌یه دؤندو. نوح آلینی اوزاتدی، گؤی‌اَرچینی
توتدو و اؤز یانینا، کشتی ایچینه گتیردی. ۱۰ نوح یئتدی گؤن داها صَبر ائدی و
گئنه گؤی‌اَرچینی کشتیدَن یازّیا یوللادی. ۱۱ آغشام چاغی، گؤی‌اَرچین اؤنونگ
یانینا دؤندو. گؤی‌اَرچینینگ دیمدیگینده بیر تازّا قازیلمیش زیتان برگی وار ایدی.
پس نوح بیلدی کی سو یئر اوستوندَن آزالمیش. ۱۲ او یئتدی گؤن داها صَبر ائدی
و گؤی‌اَرچینی یوللادی، و او گؤی‌اَرچین داها گئری بوکولمه‌دی.
۱۳ نوح عُمری‌نینگ آلتی یوز بیرینجی ایلینده، بیرینجی آیینگ بیرینجی گؤنونده،
سو یئر اوستوندَن قورّودو. نوح کشتی‌یی اؤرتَن سَرپوشی گؤتوردو و گؤردو کی یئر
اؤزونونگ سویو قورّوموش آما یئر چامور دور. ۱۴ ایکینجی آیینگ ایگیرمی
یئتدینجی گؤنونده، یئر قورّوموشدو. ۱۵ او زامان تاریٔ نوحا دئدی: ۱۶ «کشتیدَن
یازّیا چیخ، آروادینگ، اوغول‌لارینگ و گلین‌لَرینگی ده اؤزونگ ایئَن کشتیدَن
چیخارت. ۱۷ سنینگ ایئَن اولان جانلی‌لارینگ واریسینی؛ قوش‌لاری،
حیوان‌لاری و یئرده سؤرّونَن‌لَری اؤزونگ ایئَن یازّیا چیخارت. قؤی تا یئر
اوستونو دؤلدورالّار، ثَمره‌لی اولالّار و چوخالالّار.» ۱۸ نوح، اوغوللاری، آروادی
و گلین‌لَری ایئَن، واری بئلینه کشتیدَن یازّیا چیخدیلَر. ۱۹ بوتون وحشی
حیوان‌لار، بوتون یئرده سؤرونَنلَر، بوتون قوش‌لار و یئر اوستونده تَرپنَن
جانلی‌لارینگ واریسی، بئیله-بئیله کشتیدَن یازّیا چیخدیلَر.

تاریٔ‌نینگ عَهدی نوح اینان

۲۰ نوح رَبَّه قوربانلوق تقدیم ائدمَک ایچی بیر قوربانگاه دؤزَتدی. او، واری رَقم
پاک حیواندان و پاک قوشدان گؤتوردو و اؤرادا یاندیرمالی قوربانلوق تقدیم

ائدی. ۲۱ خوش ایس رَب مَشامینا ائتیشَنده، رَب اؤز اؤره‌کینده دئدی: «داها
هئچ‌وخت یئری انسان سَبرسینه لَعنت ائدمه‌م، هَرچند اوشاقلیگدان اوللارینگ
اؤره‌کلَری‌نینگ نیّتی، همیشه پیس‌لیگ دیر و ایندی ائدیگیم له‌یین داها
هئچ‌وخت جانلی‌لارینگ واریسینی، یوخ ائدمه‌م.
۲۲ «تا دنیا وار
اَکمَک و بیچمَک، سویوق و ایستی،
توسان و قیش، و گئجه و گؤندوز
آرادان گئدمَز.»

۹

۱ تاریٔ نوحا و اؤنونگ اوغوللارینا بَرکت وئردی و اوللارا دئدی: «ثَمره‌لی
اولینز، چوخالینز و یئر اوستونو دؤلدورینز. ۲ سیزینگ قورخینز، سیزینگ
وَحشَتینز بوتون یئر اوستونده‌کی جانلی‌لارینگ جانینا دؤشَر، بوتون
قوش‌لارینگ جانینا، بوتون یئرده سؤرونَنلَرینگ جانینا و بوتون دریاداکی
بالیق‌لارینگ جانینا. اوللار سیزینگ اختیارینزا قؤیولموشلار. ۳ ائله او طور کی
ایلَرتر یاشیل اوتلاری سیزه وئردیم تا سیزینگ خورَکینز اولا، ایندی ده واری
زادی سیزه وئریرَم. تَرپنَن جانلی‌لارینگ واریسی، سیزه خورَکی اولارلار. ۴ آما آتی،
قانی اینان کی اؤنونگ جانی دیر، یئمیه‌سینز. ۵ یقین بیلینز کی من، قانینزداکی جان
سَبرسینه، قانینزینگ قِصاصینی آلارام. قانینزینگ قِصاصینی هر حیواندان کی
اؤنو تؤکه آلارام. هر آدامی دا کی بیر آیری آدامینگ قانینی تؤکه، قِصاص
ائده‌رَم.
۶ «هَر کَس کی انسان قانی تؤکه،
اؤنونگ قانی ده، انسان اَلی اینَن تؤکولَر.
بو سَبریه کی تاریٔ انسانی، اؤز شمایلینده یاراتدی.
۷ و سیز، ثَمره‌لی اولینز و چوخالینز، سایقوشدا چوخ اولینز، و یئر اوستونده
چوخالینز.»
۸ تاریٔ نوحا و اؤنونگ اوغوللارینا دئدی: ۹ «باخ، من اؤز عَهدیمی سیزینگ
اینَن و سیزدَن سورا گلَن نَسلینز اینَن باغلاییرام، ۱۰ و ائله بئله ده بو عَهدی
سیزینگ اینَن اولان جانلی مَخلوق‌لار اینان، قوش‌لار اینان، مال-حیوان‌لار اینان
و بوتون وحشی حیوان‌لار اینان کی کشتیدَن یازّیا چیخدیلَر و سیزینگ اینَن یئر

اوستونده دیرلَر، باغلاییرام. بو یئر اوستونونگ واری وحشی حیوان‌لاری ایچی
دیر. ۱۱ من سیزینگ ایئَن عَهد ائدیرَم کی داها هئچ‌وخت جانلی‌لارینگ واریسی
سیل ایئَن یوخ اولمازلار و داها هئچ‌وخت یئر اوستونه، بیر بئله ویرانا ائدَن سیل
گلمَز.» ۱۲ و تاریٔ دئدی: «او عَهدینگ نیشاناسی کی من اؤنو سیزینگ ایئَن و
سیزینگ ایئَن اولان جانلی‌لارینگ واریسی اینان و سیزدن سورا گلَن نَسل‌لَرینگ
واریسی اینان باغلامیشام؛ بو دور کی ۱۳ اؤز کمانیمی بولوتدا قؤیرام تا من و یئر
آراسینداکی عَهدینگ نیشاناسی اولا. ۱۴ هر زامان کی من یئر اوستونه بولوت
گتیرَم کمان، بولوتدا گؤرولَر ۱۵ و اوندا من او عَهدی کی سیزینگ ایئَن و جانلی
مَخلوق‌لارینگ واریسی اینان باغلادیم، یادا سالارام. داها هئچ‌وخت سولار بیر
بئله‌یین سیل اولمازلار کی جانلی مَخلوق‌لارینگ واریسینی یوخ ائدَلَّر. ۱۶ بولوتدا
کمان گؤرولَنده، من اؤنو گؤرَرَم و او اَبَدی عَهدی کی تاریٔ و یئر اوستونده
زندَلیگ ائدَن بوتون جانلی مَخلوق‌لار آراسیندا وار، یادا سالارام.» ۱۷ تاریٔ نوحا
دئدی: «او عَهدینگ نیشاناسی کی من اؤنو یئر اوستونده زندَلیگ ائدَن بوتون
جانلی مَخلوق‌لار اینان باغلامیشام، بو دور.»

نوحونگ اوغوللاری

۱۸ نوحونگ اوغوللاری کی کشتیدَن چیخدیلَر، بوللار ایدیلَر: سام، حام و
یافث. حام کَنعان بووآسیدی. ۱۹ نوحونگ اؤچ اوغلو بوللار ایدیلَر و یئر
اوستونده‌کی آداملارینگ واریسی اوللاردان آیاق توتدولار.

۱۱

بابِل بُرجی

۱ بوتون دنیادا، بیر دیل و بیر دانیشیق وار ایدی. ۲ خَلخ شرقه کؤچَنده، شِنعار
تورپاقیندا بیر هامّار دشت بولدولار و اؤردا منزل ائدیلَر. ۳ اوللار بیر بیره دئدیلَر:
«گلینز تا خِشت دؤزَتَک و اوللاری خوب بیشیرَک.» اوللار داش یئرینه خِشت،
و مَلات یئرینه قیر ایشله‌تدیلَر. ۴ گئنه دئدیلَر: «گلینز تا اؤزوموزه بیر شَهر
دؤزَتَک و اؤنونگ ایچینده بیر اوجا بُرج بَنا ائدَک، ائله اوجا کی باشی گؤی‌لَره
ائتیشه و اؤز آدیمیزی اوجالاداک، تا ائدمیه کی بوتون یئر اوستونده داغیلاک.»
۵ رَب آشاغی گلدی تا او شَهری و بُرجی کی بَشر اولادلاری دؤزَتیرلَر ایدی، گؤره.
۶ رَب دئدی: «باخ، اوللارینگ واریسی بیر خَلخ دیرلَر و واریسی‌نینگ دیلی بیر

دیر و بو تازّا اوللار ایشی‌نینگ اَوّلی دیر. ایندی هر ایش کی سئیلَّر گؤرَلَّر، اوللار
ایچی غیرممکن اولماز. [۷] گلینز گئدَک آشاغی و اؤردا اوللارینگ دیل‌لَرینی
قَریشدیرَک تا بیر بیر گپینی آنگلامیالار.» [۸] پس، رَب اوللاری بوتون یئر
اوستونده داغیتدی؛ و اوللار شَهری دؤزَتمَکدَن آل چَکدیلَر. [۹] اؤرا اوستونه بابِل
آدی قؤیولدو، بو سَبریه کی رَب، اؤردا بوتون دنیاداکی آداملارینگ دیلینی
قَریشدیردی. بابِل آدی کتابینگ اصل دیلینده کی عِبرانی دیر، یعنی قَریشیق.
رَب، اوللاری اؤردان بوتون یئر اوستونده داغیتدی.

آبرام اوباسی

[۲۷] تارَحینگ نَسلی تاریخچه‌سی بئله دیر: تارَح، آبرام، ناحور و هاران
بوواسیدی. هاران، لوط بوواسیدی. [۲۸] هاران، اوندا کی بوواسی تارَح حلی دئرّی
ایدی اؤز زادگاهیندا یعنی گلدانلی‌لَرینگ اور شَهرینده اؤلدو. [۲۹] آبرام و ناحور
ائولَندیلَر. آبرام آروادی‌نینگ آدی، سارای و ناحور آروادی‌نینگ آدی، مِلکه
ایدی. مِلکه هاران قیزی ایدی. هاران بیر آیری اولاد ده واریدی کی آدی یِسکه
ایدی. [۳۰] سارای دوغماز ایدی و اولاد یوخیدی.
[۳۱] تارَح، اؤز اوغلو آبرامی، اؤز نوه‌سی لوطو کی هاران اوغلو ایدی، و اؤز گلینی
سارای‌یی کی آبرام آروادی ایدی، گؤتوردو، و واری بئلینه گلدانلی‌لَرینگ اور
شَهریندَن چیخدیلَر تا کَنعان توریاقینا گئدَلَّر. آما حَران شَهرینه ائتیشَنده، اؤردا
منزل ائدیلَر. [۳۲] تارَح ایکی یوز بئش ایل عُمر ائدی و حَران شَهرینده اؤلدو.

۱۲

تاریٔ آبرامی چاغیریر

[۱] رَب آبراما دئدی: «اؤز توریاقینگدان، اؤز قوحومو خویشلَرینگ آراسیندان و
بوواآنگ ائویندَن یازّیا چیخ و او یئره کی سَنه گؤرسَده‌رَم گئد. [۲] من سَندَن بیر
بویوک ملّت دوزَدرَم و سنه بَرکت وئره‌رَم، آدینگی اوجالادارام و سن بیر بَرکت
اولارانگ. [۳] سَنه بَرکت وئرَنلَره، بَرکت وئره‌رَم. سنی لَعنت ائدَنلَری، لَعنت
ائده‌رَم و یئر اوستونده‌کی ملّت‌لَرینگ واریسی، سَنینگ طَریقینگدَن بَرکت
توتارلار.»
[۴] آبرام، ائله او طور کی رَب اونا آمر ائدمیشدی، گئتدی. لوط ده اؤنونگ ایلَن
گئتدی. آبرام یئدمیش بئش یاشیندا ایدی کی حَران شَهریندَن چیخدی. [۵] آبرام،

اؤز آروادی سارای‌یی، کاکاسی اوغلو لوطو، بوتون دارالیگینی و غُلام‌لارینی، کی
حَران شَهرینده آله گتیرمیشدی گؤتوردو و کَنعان تورپاقینا ساری، یولا دؤشدو.
اوللار ائتیشدیلَر کَنعان تورپاقینا. ۶ آبرام او منطقه ده، ایلَری گئتدی تا
موره‌ده‌کی بلوط یئرینه ائتیشدی. موره شِکیم شَهرینده ایدی. او زاماندا،
کَنعانلی‌لَر او تورپاقدا ایدیلار. ۷ اوندان سورا رَب آبراما ظاهر اولدو و دئدی: «بو
تورپاقی، سَنینگ نَسلینگه باغیشلایارام.» آبرام اؤردا، رَب ایچی کی اونا ظاهر
اولموشدو، بیر قوربانگاه دؤزَتدی. ۸ آبرام اؤردان او داغلیگا کی بیت‌ئیل شرقینده
ایدی کؤچدو و اؤردا چادر ووردو. بیت‌ئیل، چادرینگ غرب طَرفینده ایدی و
عای، چادرینگ شرق طَرفینده ایدی. آبرام اؤردا رَبَّه بیر قوربانگاه دؤزَتدی و
رَبّینگ آدینی چاغیردی. ۹ آبرام، کؤچه-کؤچه نِگِبه ساری گئتدی.

آبرام و سارای مِصرده

۱۰ او تورپاقدا، قَحطلوق دؤشدو. پس آبرام مِصره کؤچدو تا بیر مُدّت اؤردا
قالا، بو سَبریه کی اؤردا قَحطلوق چوخ سَخت ایدی. ۱۱ او، مِصره یاخین اولاندا،
اؤز آروادی سارای‌یا دئدی: «باخ، من بیلیرَم کی سَن بیر قَشنگ آروادانگ.
۱۲ مِصرلی‌لَر سَنی گؤرَنده، دئیه‌رلَر: ”بو اؤنونگ آروادی دیر.“ و منی اؤلدورَرلَر،
آما سنی دئرّی ساخلایارلار. ۱۳ سن دئ کی منیم باجیمانگ، تا سَنینگ سَبرینگه،
منیم اینَن خوب رووآل ائدَلَّر و جانیم، آزّاد قالا.» ۱۴ آبرام مِصره گلَنده،
مِصرلی‌لَر گؤردولَر کی آرواد چوخ قَشنگ دیر. ۱۵ فرعونونگ آمیرلَری سارای‌یی
گؤرَنده، فرعون یانیندا اوندان چوخ تعریفله‌دیلَر و سارای‌یی، فرعون کاخینا
آپاردیلار. ۱۶ سارای خاطرینه، فرعون آبرام اینان خوب رووآل ائدی؛ و اونا
دووآرلار، مال-حیوان‌لار، اِرکَک و دیشی آشَّکلَر، نوکرلَر، کَنیزلَر و دؤوه‌لَر وئردی.
۱۷ آما رَب، آبرام آروادی سارای سَبرسینه فرعونی و اؤنونگ کاخی آداملارینی،
چوخ سَخت بلالارا دچار ائدی. ۱۸ پس فرعون آبرامی چاغیردی و دئدی: «بو نه
ایش دیر کی منیم حقیمده گؤرموشَینگ؟ نه ایچی منه دئمه‌دینگ کی بو آرواد،
سَنینگ آروادینگ دیر؟ ۱۹ نه ایچی دئدینگ، ”بو منیم باجیم دیر.“ کی من اؤنو
اؤزومه، آروادلیگا آلدیم؟ باخ، بو آروادینگ، اؤنو گؤتور، گئد.» ۲۰ اوندا
فرعون، اؤز آداملارینا، آبرام حَقّینده فرمان وئردی و اوللار آبرامی، آروادی اینان
و هَرنه اینَن کی واریدی، یولا سالدیلار.

تارئ، لوطو قورتارير

۱ آغشام چاغی، ایکی فرشته سُدوم شَهرینه گلدیلَر. لوط، شَهرینگ دروازه‌سی
یانیندا اوتورموشدو. لوط، فرشته‌لَری گؤرَنده، توردو آیاقی، اوللارینگ پیشوازینا
گئتدی، یئرَنچاز آگیلدی و دئدی: ۲ «آقالاریم، خواهش ائدیرَم نوکرینز ائوینه
گلینز، گئجه‌یِی بوردا گچیردینز و قیچ‌لَرینزی یویونز. اوندان سورا سَحر تورینز
آیاقی و یولونزونگ قالیقینی گئدینز.» اوللار دئدیلَر: «یو، بیز گئجه‌یِی شَهرینگ
میدانیندا گچیرده‌رَک.» ۳ آما لوط اوللارا چوخ اِصرار ائدی؛ آخوردان اوللار،
لوط اینان اؤنونگ ائوینه گئتدیلَر. لوط اوللار ایچی بیر قوناقلوق وئردی،
خَمیرمایا سیز چؤره‌ک ائدی و اوللار یئدیلَر. ۴ آما اوللارینگ یاتماکیندان ایلَری،
سُدوم شَهری‌نینگ بوتون کیشی‌لَری، جاهالدان توتموش، قوجایانچاز، ائوینگ
دئییرینی آلدیلار. ۵ اوللار لوطو چاغیردیلار و دئدیلَر: «او کیشی‌لَر کی بوگئجه
سَنینگ یانینگا گلدیلَر هاردا دیرلار؟ اوللاری بیزیم یانیمیزا گتیر تا اوللار اینان
یاخین‌لیگ ائدَک.» ۶ لوط یازّیا اوللار یانینا گئتدی، دالی آردیندان ده، دری
باغلادی ۷ و دئدی: «کاکالاریم، خواهش ائدیرَم پیس‌لیگ ائدمه‌ینز. ۸ باخینز،
منده ایکی قیز وار کی اَره گئدمه‌میشلَر. قؤینز تا اوللاری سیزینگ یانینزا گتیرَم و
هر ایش کی سئیرَینز، اوللار اینان گؤرونز. فقط بو کیشی‌لَرده ایشینز اولماسین،
چونکی اوللار، منیم ائویمینگ قوناق‌لاری دیرلَر.» ۹ قاپیداکی آداملار دئدیلَر:
«گئری تورا!» و دئدیلَر: «بو آدام بیر غریبه ایدی کی بیزیم آرامیزا گلدی، آما
ایندی بیزه قاضی‌لیگ ائدیر! باخ، ایندی سَنینگ ایئَن اوللاردان یامان‌تر
ائده‌رَک.» اوللار لوطا شدّت ایئَن هُجوم گتیردیلَر و یاخین اولدولار تا دَری
سیندیرلَّر. ۱۰ آما او فرشته‌لَر آل‌لَرینی اوزاتدیلار، لوطو اؤز یانلارینا ائو ایچینه
چَکدیلَر و دَری باغلادیلار. ۱۱ اوللار، قاپیدا توران آداملاری، کوچوکدان
بویوکه، کور ائدیلَر. و بئله اوللار دری بولا بیلمه‌دیلَر.
۱۲ اوندان سورا او کیشی‌لَر لوطا دئدیلَر: «بوردا آیری کَس ده وارینگ؟
کوره‌کن‌لَرینگ، اوغول‌لارینگ، قیزلَرینگ و هَر کَس کی سَنینگ ایئَن قوحوملوق
واری، واریسینی بو شَهردَن چیخارت ۱۳ چونکی بیز سئیرَک بورایی یوخ ائدَک؛ بو
سَبریه کی او فریادلار کی بو خَلخینگ ضدّینه رَب حضورونا ائتیشمیش، چوخ
دور، بو سَبریه ده، رَب بیزی یوللامیش تا بو شَهری نابود ائدَک.» ۱۴ پس لوط

گئتدی تا کوره‌کَنلَری اینَن کی سئیرلَردی قیزلَری اینَن ائولَنَلَّر، دانیشا. اوللارا
دئدی: «تورینز آیاقی و بوردان چیخینز، چونکی رَب سئیر ائله بو تئزلیگده بو
شَهری نابود ائده.» آما کوره‌کَنلَری گمان ائدیلَر کی او، شوخلوق ائدیر.
۱۵ آلاجا قَرَنگی، فرشته‌لَر لوطو تَلَسدیردیلَر و دئدیلَر: «تور آیاقی، آروادینگ و
ایکی قیزینگی کی بوردا دیرلار، گؤتور و گئد تا ائدمیه کی سیز ده، شَهر باشینا گلَن
جَزادا نابود اولاینز.» ۱۶ لوط معطل ائدیردی، آما چونکی رَب اونا رَحمت
واریدی، او کیشی‌لَر، او و اؤنونگ آروادی و ایکی قیزی‌نینگ آل‌لَریندَن توتدولار
و شَهردَن یازّیا چیخارتدیلار. ۱۷ اوللاری چیخارتاندا، او کیشی‌لَرینگ بیری
دئدی: «جانینزی ساخلاتماک ایچی قَچینز، دالینز آردینا باخماینز. بو دره‌نینگ
هئچ یئرینده تورماینز، یال‌لارا قَچینز، تا ائدمیه نابود اولاینز.» ۱۸ لوط دئدی:
«آقام، بئله‌یین اولماسین! ۱۹ ایندی بو نوکرینگ، سَنینگ گؤزونگده لُطف
بولموش و اؤز بویوک رَحمتینگی، جانیمی ساخلاماک اینان، منه
گؤرسَدمیشَینگ. آما من یال‌لارا قَچه بیلمه‌ییرَم؛ ائدمیه کی بو بَلا منه ائتیشه و
هلاک اولام. ۲۰ باخ، بو یاخین‌لَرده بیر کوچوک شَهر وار کی اؤرا قَچه بیلیرَم؛ بئیه
اؤرا بیر کوچوک شَهر ده‌ییل؟ قؤی تا اؤرا قَچَم تا دئرّی قالام.» ۲۱ او کیشی لوطا
دئدی: «سنه بو لُطفی ده ائده‌رم: سن دئیَن شَهری ویرانا ائدمه‌م. ۲۲ تئز اول،
اؤرا قَچ! سَن اؤرا ائتیشمَکدَن ایلَری، من هئچ ایش گؤره‌بیلمَم.» بو اولان ایشلَر
سَبرسینه، او شَهر صوعَر آدلاندی کی کتابینگ اصل دیلینده کی عِبرانی دیر،
یعنی کوچوک.

سُدوم شَهری‌نینگ نابود اولماگی

۲۳ لوط صوعَر شَهرینه ائتیشَنده، تازّا گؤن چالمیشدی. ۲۴ اوندان سورا، رَب
گؤیدَن سُدوم و عَموره شَهرلَرینه، اوتلو گوگرد یاغدیردی. ۲۵ او شَهرلَری، بوتون
دَره‌یی، بوتون اؤرانینگ خَلخینی و هَرنه‌یی کی توریاقدان گئیَریردی نابود ائدی.
۲۶ آما چونکی لوطونگ آروادی بوکولدو و دالی آردینا باخدی، بیر دوز ستونو
اولدو.
۲۷ سَحر دانی، ابراهیم توردو آیاقی و او یئره کی اؤردا، رَبّینگ حضوروندا
تورموشدو، گئتدی. ۲۸ و سُدوم و عَموره شَهرلَرینه و بوتون دَره‌یه باخدی و
گؤردو کی او سرزمینینگ تیتی، تَنور تیتی له‌یین، گؤیه گئدیر.
۲۹ و بئله اولدو کی، تاریٔ دَره‌ده‌کی شَهرلَری نابود ائدَنده، ابراهیمی یادا

KORPU Building bridges with the word

سالدی، بو سَبریه ده، او شَهرلَری ویرانا ائدَنده، لوطو هلاکت ایچیندَن چیخارتدی.

لوط و اؤنونگ قیزلَری

۳۰ لوط صوعَر شَهریندن چیخدی و ایکی قیزی ایئَن یال‌لاردا ساکن اولدو، چونکی قورخیردی کی صوعرده زندَلیگ ائده. پس ایکی قیزی ایئَن بیر غاردا ساکن اولدو. ۳۱ بیر گؤن لوطونگ بویوک قیزی، کوچوک قیزه دئدی: «بووآمیز قوجالمیش و بورالاردا بیر کیشی یوخ کی دنیا رسمی اوستوندَن، بیزیم ایئَن یاخین‌لیگ ائده. ۳۲ گل تا بووآمیزا شراب ایچدیرَک و اؤنونگ ایئَن یاتاک تا بووآمیزدان، بیر نَسلیمیز اولا.» ۳۳ اوللار او گئجه بووآلاری، لوطا شراب ایچدیردیلَر. بویوک قیز گئتدی ایچَری و بووآسی اینان یاتدی. آما بووآسی اؤنونگ هاچان یاتدیگی و توردیگیندان خَبر اولمادی. ۳۴ او گؤنونگ صاباسی بویوک قیز، کوچوک قیزه دئدی: «باخ، دؤنَن گئجه من بووآم اینان یاتدیم. گل تا بوگئجه ده اونا شراب ایچدیرَک و سَن ده اؤنونگ ایئَن یات تا بووآمیزدان، بیر نَسلیمیز اولا.» ۳۵ او گئجه گئنه بووآلارینا شراب ایچدیردیلَر. کوچوک قیز گئتدی ایچَری و بووآسی اینان یاتدی. آما بووآسی اؤنونگ هاچان یاتدیگی و توردیگیندان خَبر اولمادی. ۳۶ و بئله اولدو کی لوطونگ ایکی قیزی ده، اؤز بووآلاریندان اوشاقلی اولدولار. ۳۷ بویوک قیز بیر اوغول دوغدو و اؤنونگ آدینی موآب قؤیدو. او، ایندیکی موآبلی‌لارینگ جَدّی دیر. ۳۸ کوچوک قیز ده بیر اوغول دوغدو و اؤنونگ آدینی بِن-عَمّی قؤیدو. او، ایندیکی عَمّونلولارینگ جَدّی دیر.

۲۱

اِسحاقینگ دنیایا گلمَکی

۱ رَب، ائله او طور کی دئمیشدی سارایا نظر سالدی و اونا وئردیگی وَعده‌یی، یئرینه ائتیردی. ۲ سارا اوشاقلی اولدو و ابراهیمینگ قوجالیگیندا، اونا بیر اوغول اوشاقی دوغدو، ائله او زاماندا کی تارئ اونا دئمیشدی. ۳ ابراهیم، سارا دوغان اوغلونونگ آدینی، اِسحاق قؤیدو. ۴ ائله او طور کی تارئ ابراهیما آمر ائدمیشدی ابراهیم، اؤز اوغلو اِسحاقی سکّیزینجی گؤنونده سُنّت ائدی. ۵ اِسحاق دنیایا گلَنده، ابراهیم یوز یاشیندا ایدی. ۶ سارا دئدی: «تارئ منیم

ایزیمی گؤلدوردو. هَر کَس کی بونو ائشیده، منیم اینَن گؤلَر.» ۷ و دئدی: «کیم
ابراهیما دئیه‌بیلَردی کی، سارا اوشاق‌لار آمزیرَر؟ آما اؤنونگ قوجالیگیندا، من
اونا بیر اوغول اوشاقی دوغموشام.»

۲۲

ابراهیمینگ امتحانا چَکیلمَکی

۱ بو تفاقلاردان سورا، تاریٔ ابراهیمی امتحانا چَکدی و اونا دئدی: «ابراهیم!»
ابراهیم دئدی: «بویور، آمرینگده‌یم!» ۲ تاریٔ دئدی: «اوغلونگ اِسحاقی، کی
سَنینگ بیر تَک اوغلونگ دور و اؤنو چوخ سئیرَینگ گؤتور، موریا تورپاقینا گئد
و اؤرداکی داغلارینگ بیرینده کی سنه دئیه‌رَم اؤنو، منیم ایچی یاندیرمالی
قوربانلوق ائد.» ۳ ابراهیم سَحر تئزدَن توردو آیاقی و آشَّکینی پالاسلادی. ایکی
آدام نوکرلَریندَن و اوغلو اِسحاقی گؤتوردو. او، یاندیرمالی قوربانلوق ایچی اودون
قیردی و او یئره ساری کی تاریٔ دئمیشدی، یولا دؤشدو. ۴ اؤچونجو گؤنده،
ابراهیم اوخاری باخدی و او یئری ایراقدان گؤردو. ۵ اوندان سورا، اؤز نوکرلَرینه
دئدی: «سیز، آشَّک اینَن بوردا قالینز؛ من اینن اوغول، بئلینه اؤرا گئده‌رَک،
تاریٔیی پَرست ائده‌رَک و یانینزا گئری دؤنه‌رَک.» ۶ ابراهیم یاندیرمالی
قوربانلوقونگ اودونونو گؤتوردو اوغلو اِسحاقینگ چینینه قؤیدو، اوتو و
چاقویی ده اؤز آلینه آلدی و ایکی‌سی بئلینه گئتدیلَر. ۷ اِسحاق، بوواسی ابراهیما
دئدی: «بووا!» ابراهیم جواب وئردی: «دئ اوغلوم.» اِسحاق دئدی: «باخ،
اوت و اودون وار، پس یاندیرمالی قوربانلوقونگ قوزوسو هاردا دیر؟» ۸ ابراهیم
دئدی: «اوغلوم، تاریٔنینگ اؤزو، یاندیرمالی قوربانلوقونگ قوزوسونو
حاضرلایار.» و اوللار، ایکی‌سی بئلینه گئتدیلَر.
۹ اوندا کی او یئره کی تاریٔ ابراهیما دئمیشدی، ائتیشدیلَر، ابراهیم اؤردا بیر
قوربانگاه دؤزَتدی، اودونلاری دیزدی و اِسحاقینگ قیچ و قولونو باغلادی و
قوربانگاها، اودونلارینگ اوستونه قؤیدو. ۱۰ ابراهیم آلینی اوزاتدی و چاقویی
گؤتوردو تا اوغلونونگ باشینی کَسه. ۱۱ آما رَبّینگ فرشته‌سی گؤیدَن اؤنو
چاغیردی و دئدی: «ابراهیم، ابراهیم!» ابراهیم دئدی: «بویور آمرینگده‌یم!»
۱۲ فرشته دئدی: «اوغولا آل اوزاتما و اوندا ایشینگ اولماسین. ایندی بیلیرَم کی
سَن تاریٔدان قورخیرانگ چونکی اؤز تَک اوغلونگو مَندَن دریغ ائدمه‌دینگ.»
۱۳ ابراهیم باشینی اوخاری ائدی و دالی آردیندا، بیر قوچ گؤردو کی شاخ‌لاری

اینان، بیر بوتّا ایچینده گیر ائدمیشدی. ابراهیم گئتدی قوچو گتیردی و اوغلو
یئرینه، اؤنو یاندیرمالی قوربانلوق ائدی. [14] پس ابراهیم او یئرینگ آدینی، ’رَب
حاضرلایار‘ قؤیدو؛ بو سَبریه ده بوگؤنَچاز دئییلیر: «رَبّینگ داغیندا،
حاضرلانار.»
[15] رَبّینگ فرشته‌سی ایکینجی دفعه ایچی گؤیدَن ابراهیمی چاغیردی و دئدی:
[16] «رَب دئییر: اؤز آدیما آند ایچمیشَم، بوخاطره کی بو ایشی گؤرموشَینگ و
تَک اوغلونگو مندن دریغ ائدمه‌میشَینگ، [17] سنه بیر بویوک بَرکت وئره‌رَم،
سَنینگ نَسلینگی گؤیده‌کی اولدوزلار و دریا ساحِلینداکی قوم‌لارچاز چوخ ائده‌رَم.
سَنینگ نَسلینگ، اؤز دشمن‌لَری‌نینگ شَهرلَرینه آیه اولارلار. [18] دنیانینگ
بوتون ملّت‌لَری سَنینگ نَسلینگ طَریقیندَن بَرکت توتارلار، بو سَبریه کی سَن
منیم سوزومه قولاق آسدینگ.“» [19] اوندان سورا ابراهیم اؤز نوکرلَری یانینا
دؤندو و بئلینه بِئرشِبَع شَهرینه گئتدیلَر. ابراهیم بِئرشِبَع شَهرینده منزل ائدی.

۲۵

ابراهیم اؤلمَکی

[7] ابراهیم یوز یئدمیش بئش ایل عُمر ائدی. [8] او آخورکی نَفَسینی چَکدی و بیر
اوزون و عِزّتلی زندَلیگدَن سورا، عُمری باش اولدو و اؤز خَلخینه قوشولدو.
[9] ابراهیمینگ اوغوللاری، اِسحاق و اسماعیل اؤنو مَمری شَهری‌نینگ
یاخینینده، مَکفیله غاریندا، عِفرونونگ یئری ایچینده تاپشیردیلار. عِفرون،
حیتّی صوحَرونگ اوغلو ایدی. [10] ابراهیم او یئری حیتی‌لَردن آلمیشدی. ابراهیم
اؤردا، آروادی سارا یانیندا تاپشیریلدی. [11] ابراهیم اؤلَندَن سورا، تاریٔ اؤنونگ
اوغلو اِسحاقا بَرکت وئردی. اِسحاق لَحی رُئی قویوسونونگ یاخینینده زندَلیگ
ائدیردی.

۳۷

یوسف اوخودا گؤردوگو دیشلَر

[1] یَعقوب کَنعان توپراقیندا زندلیگ ائدی، ائله او توپراق کی بووآسی اِسحاق
اؤرا کؤچموش ایدی و اؤردا منزل ائدمیش ایدی. [2] یَعقوبونگ نَسلی

تاریخچه‌سی بئله دیر:
یوسف اون یئتدی یاشار ایدی، او کاکالاری اینان سؤرویو چوبانلیگ ائدیردی.
یوسف، بِلهَه و زِلفه اوغول‌لاری اینان ایدی. بِلهَه و زلفه یوسفونگ بوواآسی
آروادلاری ایدیلار. یوسف، کاکالاری‌نینگ پئس ایشلَرینی بوواآسینا خَبر
وئریردی. ٣ یَعقوب یوسفو، باقّی اوغوللاریندان آرتیق چوخ سئیردی، بو سَبریه
کی یوسف یَعقوبونگ قوجالیگی دورانی‌نینگ اوغلو ایدی. او، یوسفه بیر اَعیانی
رنگ‌به‌رنگ عابا دؤزَتدی. ٤ آما اوندا کی یوسفونگ کاکالاری گؤردولَر کی
بوواآلاری، یوسفو اوللارینگ واریسیندَن آرتیق چوخ سئیر، یوسفدَن بیزار
اولموشلار ایدی و خوش دیل اینان اؤنونگ اینان دانیشا بیلمئیرلَردی.
٥ یوسف بیر دیش گؤردو و اؤنو کاکالاری ایچی تعریف ائدَنده، اوللار آرتیق
یوسفدَن بیزار اولدولار. ٦ یوسف اوللارا دئدی: «قولاق آسینز تا گؤردیگیم
دیشی سیزه تعریف ائدَم: ٧ بیز آکین اوستونده بوغدالاری قودا قودا ائدیردیک؛
بیردَن منیم قودام توردو آیاقی و شَق توردو، آما سیزینگ قودالارینز منیم
قودامینگ دئییرینی توتدولار و اونا باش ائی‌دیلَر.» ٨ کاکالاری یوسفه دئدیلَر:
«گرچَکدَن سن بیزه حکم سؤره‌رَینگ؟ یا گرچَکدَن سن بیزه آقالیگ
ائده‌رَینگ؟» بئله، یوسفونگ گؤردیگی دیشلَری و سؤزلَری سَبرسینه، کاکالاری
اوندان آرتیق‌تر ده بیزار اولدولار.
٩ اوندان سورا یوسف بیر آیری دیش ده گؤردو و اؤنو کاکالارینا تعریف ائدی،
دئدی: «باخینز، من بیر آیری دیش گؤرموشام؛ گؤردوم کی گؤن، آی و اون بیر
اولدوز منه باش اگیرلَردی.» ١٠ آما یوسف، دیشینی بوواآسینا و کاکالارینا تعریف
ائدَنده، بوواآسی اؤنو هَیله‌دی و دئدی: «بو نه‌دیش دیر کی گؤرموشانگ؟ آیا
گرچَکدَن من، آنانگ و کاکالارینگ سنه باش ائی‌رَک؟» ١١ و کاکالاری اونا
بَخیل‌لیگ ائدیلَر، آما بوواآسی بو سؤزو اؤز یادیندا ساخلاتدی.

یوسفونگ کاکالاری اؤنو ساتیرلار

١٢ بیر گؤن یوسفونگ کاکالاری، شِکیم شَهری‌نینگ یاخینینه گئتدیلَر تا
بوواآلاری‌نینگ سؤروسونو اوتارالّار. ١٣ یَعقوب یوسفه دئدی: «بئیه کاکالارینگ
شِکیم یاخین‌لیگینده سؤرو اوتارمئیرلار؟ گل تا سنی ده اوللار یانینا یوللایام.»
یوسف بوواآسینا دئدی: «آمرینگده‌یم.» ١٤ پس یَعقوب اونا دئدی: «ایندی
گئد، گؤر کاکالارینگ خوب دیرلار، سؤرو آزّاد دیر؟ و منه خَبر گتیر.» و بئله

یوسفو، حِبرون دَره‌سیندَن یوللادی.
یوسف شِکیمه گلدی. [۱۵] چؤلده گزَنده، بیر آدام یوسف ایئَن قَرشیلَشدی و
بئلَسیندَن خَبر آلدی: «نه گزیرَینگ؟» [۱۶] یوسف دئدی: «کاکالاریم قولونجونا
گزیرَم.» و دئدی: «خواهش ائدیرَم منه دئ گؤرَم اوللار سؤرویو هاردا
اوتاریرلار؟» [۱۷] او کیشی دئدی: «بوردان کؤچموشلَر، چونکی ائشیتدیم کی
دئییرلَردی: "دوتان منطقه‌سینه گئدَک."» پس یوسف، کاکالاری قولونجونا
گئتدی و اوللاری دوتاندا بولدو.
[۱۸] کاکالاری، اؤنو ایراقدان گؤردولَر و بوندان ایلَری کی یوسف اوللارا ائتیشه،
اؤنونگ ضِدّینه نقشه چَکدیلَر تا بئلَسینی اؤلدورَلَّر. [۱۹] بیر بیره دئدیلَر: «دیش
گؤرَنیمیز گلیر. [۲۰] ایندی گلینز تا اؤنو اؤلدورَک و بو قویولارینگ بیرینه آتاک،
اونداد سورا دا دئیه‌رَک کی جاناوار اؤنو یئمیش. اوندا گؤرَک اؤنونگ گؤردیگی
دیشلَر نیجه اولور.» [۲۱] آما رئوبین بونو ائشیدَنده، یوسفو اوللارینگ اَلیندَن
قورتاردی و دئدی: «قؤیینز تا جانینی آلمایاک.» [۲۲] رئوبین اوللارا دئدی: «قان
تؤکمه‌ینز، اؤنو بو بیاباندا قویویا آتینز، آما اؤنونگ اوستونه اَل اوزاتماینز.» بونو
بو خاطره دئدی کی یوسفو اوللارینگ اَلیندَن قورتارا و بوواسینا بؤکه. [۲۳] پس
یوسف اؤز کاکالارینا ائتیشَنده، اوللار یوسف گئیدیگی اَعیانی رنگ‌به‌رنگ عاباۑی
دالیندان چیخارتدیلار، [۲۴] اؤزونو ده توتدولار و قویویا آتدیلار. قویو خالی
ایدی؛ ایچینده سو یوخ ایدی.
[۲۵] اوندا اوتوردولار تا چؤره‌ک یئیَلَّر. باخدیلار گؤردولَر کی ایراقدان بیر کاروان
اسماعیللی‌لَردَن جِلعاد دیاریندان گلیر. اوللار دؤوه‌لَرینه عَطرلی صَمغ، بَلَسان و
مُر ایکله‌میشلَردی و مِصره آپاریرلاردی. [۲۶] اوندا یَهودا کاکالارینا دئدی:
«فایده‌سی نه‌دیر کی کاکامیزی اؤلدورَک و قانی اوستونو ده اؤرتَک؟ [۲۷] قؤیینز اؤنو
اسماعیللی‌لَره ساتاک، گلینز اؤنونگ اوستونه اَل اوزاتمایاک، بو خاطره کی او
بیزیم کاکامیز دیر، بیر آت و دیرناقاک.» کاکالاری دا اونا قولاق آسدیلار. [۲۸] پس
مِدیانلی تاجرلَر گچَنده، یوسفونگ کاکالاری اؤنو قویو ایچیندَن چَکدیلَر و
چیخارتدیلار یازّیا. اوللار یوسفو ایگیرمی نُقره سِکّه‌یه، اسماعیللی‌لَره ساتدیلار.
اوللار دا یوسفو مِصره آپاردیلار.
[۲۹] اوندا کی رئوبین قویو قیراقینا گئتدی و گؤردو کی یوسف قویو ایچینده
ده‌ییل، اؤز یَقه‌سینی ایرتدی [۳۰] و کاکالاری یانینا گئری دؤندو و دئدی: «اوغول
یوخ، ایندی من هاینا گئدَم؟» [۳۱] او زامان اوللار یوسفونگ عاباسینی

گؤتوردولَر، بیر اِرکَک گچّی باش کَسدیلَر و اؤنونگ عاباسینی قانا باتیردیلار.
۳۲ اوندان سورا او آعیانی رنگ‌به‌رنگ عابایی گؤتوردولَر، بووآلاری یانینا گتیردیلَر
و دئدیلَر: «بیز بونو بولموشاک؛ گؤر اوغلونگ عاباسی دیر یا یو؟» ۳۳ یَعقوب
عابایی تانیدی و دئدی: «بو اوغلوم عاباسی دیر؛ جاناوار اؤنو یئمیش، گرچَکدَن
یوسف تیکه تیکه اولموش.» ۳۴ اوندا یَعقوب اؤز یَقه‌سینی ایرتدی و پالاس
گئیدی؛ یَعقوب چوخ گؤنلَرنچاز اوغلو ایچی یاس توتدو. ۳۵ یَعقوبونگ واری
اوغوللاری و قیزلَری ییغیلدیلَر تا اونا تَسلّی وئرَلَّر، آما او سئمئیردی کی تَسلّی توتا
و دئدی: «یو، یاسلی حالیم اینان اوغلوم یانینا، اؤلولَر دیارینا آشاغی گئده‌رَم.»
و بئله بووآسی یوسف ایچی آغلاییردی. ۳۶ ائله بو موقعده مِدیانلی‌لار
مِصرده،یوسفو فوتیفارا ساتدیلار. فوتیفار، فرعونونگ بیر آفسرلَریندَن و فرعون
محافظ‌لَری‌نینگ رئیسی ایدی.

۳۹

یوسف و فوتیفارینگ آروادی

۱ یوسفو مِصره گتیرمیشلَر ایدی. بیر مِصرلی کیشی کی آدی فوتیفار ایدی،
یوسفو اسماعیل‌لی‌لَردن کی بئلَسینی گتیرمیش‌لَردی،آلدی. فوتیفار، فرعونونگ
بیر آفسرلَریندَن و فرعون محافظ‌لَری‌نینگ رئیسی ایدی. ۲ رَب یوسف اینَن
ایدی و یوسف بیر موفق کیشی اولدو. یوسف، مِصرلی آقاسی‌نینگ ائوینده
زندلیگ ائدیردی. ۳ یوسفونگ آقاسی، فوتیفار گؤردو کی رَب یوسف اینَن دیر و
رَب اونا کؤمَک ائدیر تا یوسف هر ایشه کی آل وورور او ایشی مَطلبه ائتیشتیره.
۴ یوسف آقاسی‌نینگ گؤزونده لُطف بولدو و آقاسی‌نینگ ائنگ یاخین نوکری
اولدو. فوتیفار اؤنو، اؤز ائوی‌نینگ ناظری ائدی و هَرنه‌یی کی واریدی یوسف
آلینه تاپشیردی. ۵ او زاماندان کی فوتیفار یوسفو اؤز ائوی و دارالیگی باشی
ایجینه قؤیدو، رَبّ یوسف خاطرینه، او مِصرلی‌نینگ ائوینه بَرکت وئردی؛
رَبّینگ بَرکتی فوتیفارینگ بوتون دارالیگی اینان ایدی، چه ائوده، چه آکینده.
۶ پس فوتیفار هَرنه‌یی کی واریدی یوسفه تاپشیردی و یوسف سَبرسینه یئدیگی
خورَکیدَن آیری، هئچ‌نه‌دن خَبر توتمازدی.
یوسف بیر قامتلی و قَشنگ جاهال اوغول ایدی. ۷ بیر مُدّتدَن سورا،
آقاسی‌نینگ آروادی گؤزو، یوسفو توتدو و آرواد یوسفه دئدی: «منیم اینَن
یات.» ۸ آما یوسف قبول ائدمه‌دی و آقاسی‌نینگ آروادینا دئدی: «باخ، منیم

سَبرمه، آقام بو ائوینگ هئچ‌نه‌سینده ایش یوخو و هَرنه‌یِی کی واری منه
تاپشیرمیش. ۹ بو ائوده نه بیر کَس مَندن بویوکتر دیر، نه ده بیر زاد قالمیش کی
آقام مَندن دریغ ائدمیش اولا، به‌غیری سن کی اؤنونگ آروادی‌یانگ. پس من
نه‌یین بو بویوک شَریرلیگی و گُناهی تاریٔ ضِدّینه ائده‌بیله‌رَم؟» ۱۰ با بو حال کی
آرواد گؤنده بونو یوسفه دئییردی، آما یوسف قولاق آسمیردی کی اؤنونگ
اینان یاتا یا دا اؤنونگ اینن اولا.
۱۱ آما بیر گؤن، اوندا کی یوسف گئتدی ائو ایچینه تا ایشینی گؤره و اوبانینگ
کیشی‌لَری‌نینگ هئچ بیری ده اوبادا ده‌ییل‌لَردی، ۱۲ آرواد، یوسفونگ
قاباسیندان توتدو و دئدی: «منیم اینَن یات!» یوسف قاباسینی اؤنونگ آلینده
ویل ائدی، قاچدی و ائودَن یازّیا چیخدی. ۱۳ اوندا کی آرواد گؤردو کی یوسف
اؤز قاباسینی اؤنونگ آلینده ویل ائدمیش و اوبادان یازّیا قاچمیش،
۱۴ اوباسی‌نینگ کیشی‌لَرینی چاغیردی و اوللارا دئدی: «گؤریرینز، آقاینز بیر
عِبرانی‌یِی گتیرمیش بیزیم آرامیزا تا بیزی بی‌آبرو ائده! او گلدی ایچری منیم یانیما
تا منیم اینَن یاتا، آما من اوجادان چیغیردیم. ۱۵ اوندا کی گؤردو کی من سَسیمی
اوجالتدیم و چیغیردیم، قاباسینی منیم یانیمدا ویل ائدی، قاچدی و ائودَن یازّیا
چیخدی.» ۱۶ اوندان سورا دا آرواد، اونداایانچاز کی یوسفونگ آقاسی ائوه گله،
یوسفونگ قاباسینی اؤز یانیندا ساخلاتدی. ۱۷ و ائله او گپلَری آرینه ده چالدی
و دئدی: «بو عِبرانی نوکر کی بیزه گتیرمیشَینگ، منیم یانیما گلدی تا منی بی آبرو
ائده! ۱۸ آما اوندا کی من سَسیمی اوجالتدیم و چیغیردیم، قاباسینی منیم یانیمدا
ویل ائدی و ائودَن قاچدی.»
۱۹ یوسفونگ آقاسی، اوندا کی آروادی‌نینگ گپلَرینی ائشیتدی کی دئییردی:
«سَنینگ نوکرینگ منیم اینَن بئله رووآل ائدی»، چوخ غَضّبلَندی.
۲۰ یوسفونگ آقاسی، یوسفو توتدو و زندانا سالدی، اؤرا کی پادشاه‌نینگ
زندانی‌لاری اؤردا ایدیلَر. یوسف ده او زنداندا ایدی. ۲۱ آما رَب یوسف اینَن ایدی
و اؤز تؤکنمین مُحبّتینی اونا گؤرسَتدی و اؤنونگ لُطفینی زندان رئیسی‌نینگ
اؤره‌کینه قؤیدو. ۲۲ زندانینگ رئیسی، زنداندا اولان زندانی‌لارینگ واریسینی
یوسف الینه تاپشیردی. هر ایش کی اؤردا اولیردی، یوسف آلینه گؤرولیردی.
۲۳ زندان رئیسی یوسف الینه تاپشیریلان ایشلَرینگ هئچ بیرینده ایش یوخیدی،
چونکی رَب یوسف اینن ایدی و هَر ایشده کی گؤروردو رَب اؤنو موفق ائدیردی.

ایکی زندانی‌نینگ اوخوسی

[١] بیر مُدّتدَن سورا مِصر پادشاهی‌نینگ ساقیسی و چؤره‌ک یاپانی، اؤز آقالاری، مِصر پادشاهی یعنی فرعونا خطا ائدیلَر. [٢] فرعون بو ایکی نوکریندن عصبانی اولدو، یعنی ساقی‌لَرینگ بویوکیندان و چؤره‌ک یاپان‌لارینگ بویوکیندان، [٣] و اوللاری محافظ‌لَرینگ رئیسی ائوینده‌کی زندانا سالدی، ائله او زندان ایچینه کی یوسف اؤردا زندانی ایدی. [٤] محافظ‌لَرینگ رئیسی یوسفو قؤیدو تا اوللار اینان اولا و اوللارا قوللوق ائده. اوللار بیر مُدّت زنداندا ایدیلار.
[٥] بیر گئجه او ایکی کیشی یعنی مِصر پادشاهی‌نینگ ساقیسی و چؤره‌ک یاپانی کی زنداندا ایدیلار، دیش گؤردولَر. هر بیری بیر دیش گؤردو و هر دیش اؤز تَعبیرینی واریدی. [٦] یوسف،صابا سَحرینه اوللار یانینا گلَنده، گؤردو کی اوللار پریشان دیرلار. [٧] پس، فرعون نوکرلَریندَن کی یوسف اینان، یوسفونگ آقاسی ائوینده‌کی زنداندا ایدیلار، خَبر آلدی: «نه ایچی سیزینگ ایزینز بوگؤن بئله سالّاق دیر؟» [٨] اوللار یوسفه دئدیلَر: «بیز دیش گؤرموشاک، آما هئچ کَس یوخدور کی اوللاری تَعبیر ائده.» یوسف اوللارا دئدی: «بئیه دیش تَعبیری تاریئیا تعلق یوخو؟ خواهش ائدیرَم، دیشلَرینزی منه تعریف ائدینز.»
[٩] اوندا ساقی‌لارینگ بویوکی، گؤردیگی دیشینی یوسف ایچی تعریف ائدی. او دئدی: «دیشده گؤردوم کی بیر اوزوم آغاجی، قَرشیمده ایدی. [١٠] آغاجدا اؤچ شاخا وار ایدی کی تینجه ووردوگو اینن، گل ائدی و خوشالاری، ائتیشمیش اوزوم وئردیلَر. [١١] فرعون پایلاسی منیم اَلیمده ایدی، منده اوزوم‌لَری قازدیم، فرعون پایلاسی ایچینه سیخدیم و پایلایی فرعون اَلی ایچینه قؤیدوم.» [١٢] او زامان یوسف اونا دئدی: «بو دیشینگ تَعبیری بو دور: اؤچ شاخا، اؤچ گؤندور. [١٣] اؤچ گؤن ایچینده فرعون سَنی اوجالادار. سَنی ایلَرکی مَقامینگه بؤکَر و سَن ائله او موقع له‌یین کی اؤنونگ ساقیسی ایدینگ، اؤنونگ پایلاسینی اَلینه وئره‌رَینگ. [١٤] فقط بونو یادینگدا ساخلا، اوندا کی روزگارینگ خوب اولدو منی یادا گتیر و خواهش ائدیرَم منه مهربان‌لیگ ائد. منیم باره‌مده فرعون اینان دانیش و منی بو ائودَن یازّیا چیخارت. [١٥] چونکی گرچَکدَن منی عِبرانی‌لَر سرزمینیندَن اوغورلامیشلار، و بوردا دا هئچ ایش گؤرمه‌میشَم کی منی بو سیاه‌چال ایچینه آتالّار.»

۱۶ اوندا کی چؤره‌ک یاپان‌لارینگ رئیسی گؤردو کی او ساقی گؤردیگی دیشینگ
تَعبیری خوش ایدی، یوسفه دئدی: «من ده بیر دیش گؤردوم، باشیم
اوستونده اؤچ دانا چؤره‌ک سَبدی وار ایدی. ۱۷ ائنگ باشداکی سَبدده، واری
رَقم بیشیلی خورَکی فرعون ایچی وار ایدی، آما قوش‌لار باشیم اوستونده‌کی
سَبددَن یئییرلَردی.» ۱۸ یوسف جواب وئردی و دئدی: «بو دیشینگ تَعبیری
بئله دیر: اؤچ سَبد، اؤچ گؤندور. ۱۹ اؤچ گؤن ایچینده فرعون سنینگ باشینگی
اوخاری چَکر و سَنی داردان آسار، قوش‌لار دا سَنینگ آتینگی یئیه‌رلَر.»
۲۰ اؤچونجو گؤنده کی فرعونونگ تولّدی گؤنو ایدی، او، اؤز نوکرلَری‌نینگ
واریسی ایچی بیر قوناقلوق وئردی و یوللادی تا ساقی‌لارینگ بویوکینی و چؤره‌ک
یاپان‌لارینگ بویوکینی زنداندان اؤنونگ یانینا گتیرَلَّر. ۲۱ ساقی‌لارینگ بویوکونو
اؤز ایشی اوستونه بؤکدو و او، پایلایی فرعون آلی ایچینه قؤیدو. ۲۲ آما چؤره‌ک
یاپان‌لارینگ بویوکونو آسدی؛ ائله اوله‌یین کی یوسف اوللار ایچی تَعبیر
ائدمیشدی. ۲۳ آما ساقی‌لارینگ بویوکی یوسفو یادا گتیرمه‌دی بلکی یوسف
اؤنونگ یادیندان چیخدی.

۴۱

یوسف، فرعون دیشلَرینی تَعبیر ائدیر

۱ ایکی ایلدَن سورا، فرعون دیش گؤردو کی نیل چئیی‌نینگ قیراقیندا تورموش.
۲ بیردَن یئتدی دانا قَشنگ و پَرواری سِقِر نیل چئییندَن یازّیا چیخدیلَر و
قَمیش‌لَر آراسیندا یاییلدیلار. ۳ گئنه بیردَن، یئتدی دانا زشت و آرّوق سِقِر
اوللارینگ قولونجوندان نیل چئییندَن یازّیا چیخدیلَر و او ایلَرکی سِقرلَرینگ
یانینا، نیل چئیی‌نینگ قیراقیندا توردولار. ۴ او زشت و آرّوق سِقرلَر، قَشنگ و
پَرواری سِقرلَری یئدیلَر. فرعون اوخودان اویاندی. ۵ فرعون اوخویا دؤشدو و
گئنه دیش گؤردو. بیردَن یئتدی دانا دؤلو و خوب بوغدا خوشاسی، بیر لیخه‌دن
گئیَریردی. ۶ آما اوللاردان سورا یئتدی دانا خوشا گئیَردی کی اینچه ایدیلَر و شرق
طَرفیندن گلَن سیجاق یئلدَن قورّوموشلار ایدی. ۷ او یئتدی دانا اینچه خوشا،
یئتدی دانا دؤلو و خوب خوشایی اوتدولار. او زامان فرعون اویاندی و گؤردو کی
دیش گؤرورموش. ۸ صابا سَحرینه فرعونونگ جانی پریشان ایدی. فرعون آدام
یوللادی تا مِصرینگ بوتون جادوگرلَرینی و حِکمَتلی آداملارینی چاغیرالّار.
فرعون، گؤردوگو دیشلَری اوللارا تعریف ائدی، آما بیری یوخ ایدی کی باشارا

اوللاری فرعون ایچی تَعبیر ائده.
٩ او زامان ساقی‌لارینگ بویوکی فرعونا دئدی: «من بوگؤن اؤز تَقصیرلَریمی یادا
گتیردیم. ١٠ اوندا کی فرعون اؤز نوکرلَریندَن عصبانی ایدی و منی و چؤره‌ک
یاپان‌لارینگ بویوکینی، محافظ‌لَرینگ رئیسی ائوینده‌کی زندانا سالدی، ١١ بیزیم
ایکی‌میز ده بیر گئجه‌ده دیش گؤردوک، هر بیریمیزینگ اوخوسو ده، اؤز تَعبیرینی
واریدی. ١٢ بیر عِبرانی جاهال اوغول کی محافظ‌لَرینگ رئیسی نوکری ایدی اؤردا
بیزیم ایئَن ایدی. بیز اؤز دیشیمیزی اونا تعریف ائدنده، او جاهال اوغول،
دیشیمیزی بیزه تَعبیر ائدی، هر آداما اؤز دیشینه گؤره بیر تَعبیر ائدی. ١٣ هَرنه
کی تَعبیر ائدمیشدی، ائله اوله‌یین ده اولدو. منی اؤز ایشیم اوستونه بوکدولَر و
او چؤره‌ک یاپانی دا آسدیلار.»
١٤ اوندا فرعون آدام یوللادی و یوسفو چاغیردی. فوری یوسفو زنداندان
چیخارتدیلار. یوسف دا باش و قولاقینی قیرخندَن سورا و رَختینی ده‌ییشَندَن
سورا فرعون حضورونا گلدی. ١٥ فرعون یوسفه دئدی: «من بیر دیش
گؤرموشَم، بیری ده یوخ کی اؤنو تَعبیر ائده‌بیله. آما سَنینگ باره‌ینگده
ائشیتمیشَم کی بیر دیشی ائشیدَنده، اؤنو تَعبیر ائده بیلیرَینگ.» ١٦ یوسف
فرعونا جواب وئردی: «بو مندَن ده‌ییل، تاریٔ فرعونا خوش جواب وئره‌ر.»
١٧ اوندان سورا فرعون یوسفه دئدی: «باخ، دیشده گؤردوم کی نیل چئیی‌نینگ
قیراقیندا توروموشام. ١٨ یئتدی دانا قَشنگ و پَرواری سِقِر نیل چئییندَن یازّیا
چیخدیلَر و قمیشلَر آراسیندا یاییلدیلار. ١٩ اوللارینگ قولونجوندان ده، آیری
یئتدی دانا سِقِر چیخدی کی لَنتی، چوخ زشت و آرّیق ایدیلَر. ائله کی بوتون
مِصر سرزمینینده بیر بئله‌یین زاد گؤرمه‌میشدیم. ٢٠ او آرّوق و زشت سِقرلَر،
اَوّلکی یئتدی دانا پَرواری سِقری یئدیلَر. ٢١ آما حتّی اوللاری یئیندن سورا دا،
هئچ‌گَس بیلمه‌زدی کی بو آرّیق‌لار او پَرواری سِقرلَری یئمیشلَر. چونکی حَلی ده
اَوّلکی له‌یین زشت ایدیلَر. اوندا اویاندیم. ٢٢ بو دیشی ده گؤردوم کی یئتدی دانا
دؤلو و خوب بوغدا خوشاسی، بیر لیخه‌دن گئیَریرلَردی. ٢٣ آما اوللاردان سورا
یئتدی دانا داها خوشا تینجه ووردولار کی قورّو و اینچه ایدیلَر و شرق طَرفیندن
گلَن سیجاق یئلدَن قورّوموشلار ایدی. ٢٤ اینچه خوشالار، او یئتدی دانا دؤلو
خوشایی اوتدولار. من بونو جادوگرلَره دئدیم، آما بیری یوخ ایدی کی بونو منه
تَعبیر ائده‌بیله.»
٢٥ اوندا یوسف فرعونا دئدی: «فرعونونگ ایکی دیشی ده ائله بیر دیر؛ تاریٔ

فرعونا آشکار ائدمیش کی سئیر نه ایش گؤره. ۲۶ یئتدی دانا خوب سِقِر، یئتدی
ایل دیر و یئتدی دانا دؤلو خوشا دا، یئتدی ایل دیر؛ دیشلَرینگ ایکی‌سی ده ائله
بیر دیر. ۲۷ یئتدی دانا آرّوق و زشت سِقِر کی اوللارینگ قولونجوندان چیخدیلَر
و یئتدی دانا قورّو و اینچه خوشا دا کی شرق طَرفیندن گلَن سیجاق یئلدَن
قورّوموشلاردی، یئتدی ایل قَحطلوق دیر. ۲۸ ائله او طور کی فرعونا دئدیم؛
تاریٔ فرعونا گؤرسَدمیش کی سئیر نه ایش گؤره. ۲۹ بوتون مِصر سرزمینینده،
یئتدی ایل فراوان‌لیگ اولور. ۳۰ آما اوندان سورا یئتدی ایل قَحطلوق دؤشَر و
بوتون او فراوان‌لیگ مِصر سرزمینینده یاددان چیخَر و قَحطلوق بو سرزمینی
آیاقدان سالار. ۳۱ فراوان‌لیگ بو سرزمینده او قولونجوندان گلَن یئتدی ایل
قَحطلوق سَبَرسینه هئچ آله‌یین اولماز. چونکی قَحطلوق چوخ سَخت اولور.
۳۲ فرعونونگ ایکی دفعه بو دیشی گؤردوگونینگ معنیسی بو دور کی بو ایش،
تاریٔ طَریقیندَن قرار وئریلمیش و ائله بو تئزلیگده تاریٔ بو ایشی گؤرَر. ۳۳ پس
ایندی فرعون بیر عَقللی و حِکمَتلی آدام سَچسین و اؤنو مِصر سرزمینی‌نینگ
باشی‌ایجینه قؤیسون. ۳۴ فرعون آمر ائدسین کی یئر اوستونه ناظرلَر قؤیولا و
هَرنه کی او یئتدی ایل فراوان‌لیگدا مِصر سرزمینینده عَمله گلیر، بئشدَه-بیری
مملکت ایچی قیراقا قؤیولا. ۳۵ اوللار واری بو خوب ایل‌لَرده عَمله گلَن محصولی
ییغسینلَر و غلّه‌لَری فرعون نظارتی آلتیندا، آمبار ائدسینلَر تا شَهرلَرده خورَکی
اولا. ۳۶ بو خورَکی یئتدی ایل قَحطلوق ایچی کی مِصر سرزمینینه دؤشَر، مملکت
ایچی آمبار اولاسی، تا بئله سرزمین قَحطلوقدان قیریلمیه.»
۳۷ فرعون و اؤنونگ واری نوکرلَری بو گپی بَگندیلَر. ۳۸ فرعون اؤز نوکرلَرینه
دئدی: «آیا بیر بو کیشی له‌یین آدام بولا بیله‌رَک کی اوندا تاریٔ روحو اولا؟»
۳۹ اوندان سورا فرعون یوسفا دئدی: «ایندی کی تاریٔ واری بو زادلاری سنه
گؤرسَدمیش، پس سَنینگ له‌یین عقللی و حِکمَتلی آدام یوخ. ۴۰ سن منیم
ائویمینگ ناظری اولارانگ و منیم خَلخیمینگ واریسی، سَنینگ فرمانینگا
بویون اگَرلَر. فقط پادشاه‌لیگ تختینده سَندَن بویوکتر اولارام.» ۴۱ فرعون
یوسفه بونو ده دئدی: «باخ، من سَنی بوتون مِصر سرزمینی‌نینگ باشی‌ایجینه
قؤیموشام.» ۴۲ او زامان فرعون اؤز اوزلوکینی کی مُهری ایدی، بورماقیندان
چیخارتدی و یوسف بورماقینا سالدی، اونا بیر ظریف کتان رَخت گئیدیردی و
بویونونا طلا زَنجیر آتدی. ۴۳ فرعون یوسفو، اؤز ایکینجی آرّابه‌سینه میندیردی
و یوسف هر یئره کی گئدیردی اوندان ایلَری جار چَکیرلَردی کی: «دیز وورونز!»

و بئله فرعون یوسفو بوتون مِصر سرزمینی‌نینگ باشی‌ایجینه قوْیدو. ٤٤ بوندان
برگذر، فرعون یوسفه دئدی: «فرعون منم و تا سَن راضی اولمایانگ، بوتون
مِصر سرزمینینده، هئچ‌کَس نه آلینی اوزاتار، نه ده قیچینی.» ٤٥ فرعون
یوسفونگ آدینی صَفِنات‌فَعنیَح قوْیدو و فوطی‌فارَع‌نینگ قیزینی کی آدی آسِنات
ایدی اونا آلدی. فوطی‌فارَع، اون آدلی شَهرینگ کاهِنی ایدی. پس یوسف
چیخدی یازّیا تا مِصر سرزمینینده گزه.
٤٦ یوسف اوتوز یاشیندا ایدی کی مِصر پادشاهی، فرعونا قوللوق ائدمَکه
باشلادی. یوسف، فرعون حضوروندان چیخدی و مِصر سرزمینی‌نینگ واری
یئرینه گئتدی. ٤٧ یئتدی ایل فراوان‌لیگدا، توریاق فراوان محصول وئردی.
٤٨ یوسف واری بو یئتدی ایلینگ خورَکی‌سینی کی مِصر سرزمینینده عَمله
گلمیش ایدی ییغدی و شَهرلَر ایچینه آمبار ائدی. یوسف، هر شَهرینگ
دئییرینده عَمله گلَن محصولو ائله او شَهر ایچینه قوْیدو. ٤٩ یوسف ائله چوخ
غَلّه ییغدی کی دریا ماسه‌سی چاز بی حد و حساب ایدی. ائله کی داها اوللاری
حساب ائدمَکدَن آل چَکمیش ایدی بو سَبریه کی سایقوشی داها آلیندن
چیخمیش ایدی.
٥٠ قَحطلوق ایل‌لَری‌نینگ ائتیشمکیندَن ایلَری، یوسف ایچی، ایکی اوغول
دوغولدو؛ اوللاری، اُون شَهری‌نینگ کاهِنی، فوطی‌فارَع‌نینگ قیزی آسِنات،
یوسف ایچی دوغدو. ٥١ یوسف اَوّلکی اوغلونونگ آدینی مَنَسی قوْیدو، چونکی
دئدی: «تاریٔ بوتون مَشقّتیمی و بوتون بووآم اوباسینی یادیمدان
چیخارتمیش.» ٥٢ ایکینجی اوغلونونگ آدینی اِفرایِم قوْیدو، چونکی دئدی:
«تاریٔ منیم مُصیبتیم یئرینده، منی ثَمره‌لی ائدمیش.»
٥٣ مِصر سرزمینی‌نینگ یئتدی ایل فراوان‌لیگی، توْکندی، ٥٤ و یئتدی ایل
قَحطلوق باشلاندی ائله اوله‌یین کی یوسف دئمیش ایدی. واری سرزمینلَرده
قَحطلوق دوْشدو آما مِصر سرزمینی‌نینگ واری یئرینده، چوْره‌ک وار ایدی.
٥٥ اوندا کی بوتون مِصر آداملاری آجلیگا دوْشدولار، خَلخ چوْره‌ک ایچی
فرعوندان کوْمَک سئدیلَر. فرعون واری مِصرلی‌لَره دئدی: «یوسف یانینا
گئدینز. هر ایش کی سیزه دئییر، گوْرونز.» ٥٦ پس بوتون او سرزمینده قَحطلوق
دوْشَنده، یوسف آمبارلاری آچدی و غَلّه‌یی مِصرلی‌لَره ساتدی. بو سَبریه کی
قَحطلوق مِصر سرزمینینده چوخ سَخت ایدی. ٥٧ بوندان برگذر، بوتون یئر
اوستونده‌کی آداملار مِصره، یوسف یانینا گلدیلَر تا غَلّه آلالّار، چونکی بوتون یئر

اوستونده بیر سَخت قَحطلوق دؤشموشدو.

۴۲

یوسف کاکالاری‌نینگ مِصره گئدمَکی

۱ اوندا کی یَعقوب بیلدی کی مِصرده غَلّه ساتیرلار، اوغوللارینا دئدی: «نه
ایچی بیر بیره باخیراینز؟» ۲ و دئدی: «باخینز، من ائشیدمیشَم کی مِصرده غَلّه
ساتیرلار. اؤرا گئدینز و بیزیم ایچی غَلّه آلینز تا دئرّی قالاک و اؤلمه‌یَک.» ۳ پس
یوسفونگ اون کاکاسی مِصره گئتدیلَر تا غَلّه آلالّار. ۴ آما یَعقوب، یوسفونگ
حَقّی کاکاسی، بنیامینی کاکالاری اینان یوللامادی، چونکی قورخیردی کی بیر وخت
اؤنونگ باشینا بیر قَضّا گله. ۵ پس غَلّه آلماگا گلَن آداملار آراسیندا، یَعقوب
اوغوللاری ده، وار ایدیلار. چونکی کَنعان تورپاقیندا دا قَحطلوق دؤشموشدو.
۶ یوسف او سرزمینینگ حاکمی ایدی. او ایدی کی او سرزمینینگ بوتون
خَلخینه غَلّه ساتیردی. یوسفونگ کاکالاری گلدیلَر، اؤنونگ حضوروندا اگیلدیلَر
و ایز یئره قؤیدولار. ۷ یوسف کاکالارینی گؤردو و اوللاری تانیدی آما اوللار اینان
اؤزگه‌لَر له‌یین رووآل ائدی و تُند دانیشدی. یوسف اوللاردان خَبر آلدی:
«هاردان گلمیشَینز؟» اوللار جواب وئردیلَر: «کَنعان تورپاقیندان گلمیشَک تا
غَلّه آلاک.» ۸ یوسف کاکالارینی تانیدی آما اوللار یوسفو تانیمادیلار. ۹ یوسف،
کاکالاری باره‌سینده گؤرَن دیشلَرینی یادا گتیردی و اوللارا دئدی: «سیز
جاسوساینز؛ گلمیشَینز تا بیزیم سرزمینیمیزینگ جاسوس‌لیگینی ائدَینز.»
۱۰ کاکالاری اونا دئدیلَر: «یو، آقامیز، نوکرلَرینگ فقط غَلّه آلماگا گلمیشلَر.
۱۱ بیزیم واریمیز بیر کیشی‌نینگ اوغوللاری‌یاک. بیز صاپ صادق آداملاراک.
نوکرلَرینگ هئچ‌وخت جاسوس ده‌ییل‌لَرمیش.» ۱۲ آما یوسف اوللارا دئدی:
«یو، سیز گلمیشَینز تا بیزیم سرزمینیمیزی اؤرگَنَینز.» ۱۳ اوللار دئدیلَر: «بیز،
نوکرلَرینگ اون ایکی کاکایاک و بیر کیشی‌نینگ اوغوللاری‌یاک، بووآمیز کَنعان
تورپاقیندا دیر. ائنگ کوچوک کاکامیز بووآمیز یانینداادیر و بیر کاکامیز ده یوخ
اولموش.» ۱۴ آما یوسف اوللارا دئدی: «ائله بو دور کی سیزه دئدیم. سیز
جاسوساینز. ۱۵ سیز بئله امتحان اولاراینز: فرعون جانینا آند اولسون تا ائنگ
کوچوک کاکاینز گلمه‌یه بورا، سیز بوردان گئدمَینز. ۱۶ اؤز آراینزدان بیرینی یوللاینز
تا کاکاینزی گتیره؛ سیزینگ قالیقینز دا بوردا زنداندا قالاراینز تا گپلَرینز امتحان
اولونا و گؤره‌ک گرچَک دئییرَینز یا یو. یوخسا فرعون جانینا آند اولسون کی سیز

جاسوساینز.» [۱۷] یوسف اؤچ گؤن اوللاری واری بئلینه زندانا سالدی.
[۱۸] اؤچونجو گؤنده یوسف اوللارا دئدی: «دئدیگیمی ائدینز تا دئرّی قالاینز،
چونکی من تاریٔدان قورخیرام. [۱۹] اگر سیز صاپ صادق آداملارایِنز، قؤینز تا
کاکالارینزینگ بیری زنداندا قالا و باقّینز گئدینز و اؤز آج اوبالارینزا غَلّه آپارینز،
[۲۰] و ائنگ کوچوک کاکاینزی منیم یانیما گتیرینز تا گپلَرینز ثابت اولا و اؤلمه‌یَینز.»
اوللار دا بئله ائدیلَر. [۲۱] او زامان اوللار بیر بیره دئدیلَر: «گرچَکدَن کی بیز کاکامیز
حَقّینده تَقصیرکاراک. بیزه یالواردیگی وخت، جانی‌نینگ پریشان‌لیگینی گؤردوک
آما اونا قولاق آسمادیک. بو سَبریه ده بو پریشان‌لیگ بیزیم باشیمیزا گلمیش.»
[۲۲] رئوبین اوللارا جواب وئردی: «سیزه دئمه‌دیم بو اوشاق حَقّینده گُناه
ائدمه‌ینز؟ آما منه قولاق آسمادینز. ایندی اؤنونگ قانی‌نینگ تووآنی دیر کی
گئری وئریرَک.» [۲۳] اوللار بیلمئیرلَردی کی یوسف اوللارینگ گپلَرینی حالیسی
اولیر، چونکی یوسف دیلماج طَریقیندَن اوللار اینان دانیشیردی. [۲۴] یوسف
اوللار یانیندان یازّیا چیخدی و آغلادی. اوندان سورا کاکالاری یانینا دؤندو و
اوللار اینان دانیشدی. آرالاریندان شَمعونو توتدو و کاکالاری گؤزو دَمینده اؤنو
باغلادی. [۲۵] یوسف آمر ائدی کی اوللارینگ توربالارینی غَلّه‌دن دؤلدورالّار، هَر
کَسینگ پیلینی ده، اؤز خورجینینا قؤیالّار و یول ایچی، اوللارا توشا وئرَلَّر. بئله
ده ائدیلدی.
[۲۶] او زامان اوللار غَلّه‌یی آشَّکَلَرینه ایکله‌دیلَر و اؤردان گئتدیلَر. [۲۷] اوندا کی یولدا
بیر یئره قوندولار تا یورناقلارینی آلاّلار، اوللارینگ بیری، اؤز خورجینینی آچدی
تا آشَّکینه اوت وئره، پیلینی خورجینی‌نینگ آغیزی دَمینده گؤردو. [۲۸] او،
کاکالارینا دئدی: «پیلیمی اؤزومه بؤکموشلَر؛ بوردا خورجینیمینگ آغیزی
دَمینده دیر.» اوللارینگ اؤره‌کی قورخودان تَلواسه‌یه دؤشدو و تیتره‌یه-تیتره‌یه
بیر بیره باخدیلار و دئدیلَر: «بو نه ایش دیر کی تاریٔ بیزیم باشیمیزا گتیرمیش؟»
[۲۹] اوندا کی بووآلاری یَعقوب یانینا، کَنعان تورپاقینا گلدیلَر، هَرنه‌یِی کی
باشلارینا گلمیش ایدی بووآلارینا تعریف ائدیلَر و دئدیلَر: [۳۰] «او کیشی کی او
سرزمینینگ حاکمی دیر، بیزیم اینَن تُند دانیشدی، و گمان ائدی کی بیز او
سرزمینینگ جاسوسلیگینی ائدیرَک. [۳۱] آما اونا دئدیک: ”بیز صاپ صادق
آداملاراک؛ بیز هئچ زامان جاسوس ده‌ییلمیشَک. [۳۲] بیز اون ایکی کاکایاک بیر
بووآدان. بیر کاکامیز یوخ اولموش و ائنگ کوچوک کاکامیز ده ایندی کَنعان
تورپاقیندا، بووآمیز یانیندا دیر.“ [۳۳] اوندا او کیشی کی او سرزمینینگ حاکمی دیر،

بیزه دئدی: ”من بوردان بیله‌رَم سیز صاپ صادق آداملارایِنز کی کاکالارینِزینگ بیرینی منیم یانیما قؤیاینز و اؤز آج اوبالارینزا غَلّه آپاراینز و اؤز یولونزو قاپاینز گئدَینز و [۳۴] ائنگ کوچوک کاکاینزی منیم یانیما گتیرَینز. اوندا بیله‌رَم کی جاسوس دِه‌ییلَینز، بلکی صاپ صادق آداملارایِنز، و من کاکاینزی سیزه گئری وئره‌رَم و بو سرزمینده معامله ائده‌بیله‌رَینز.“»

[۳۵] اوللار اؤز خورجین‌لارینی خالی ائدَنده، بیردَن گؤردولَر کی هَر کَسینگ پیلی کِسَّه‌سی، اؤز خورجینی ایچینده دیر. اوغوللار و بووآلاری یَعقوب پیل کِسَّه‌لَرینی گؤرَنده، قورخدولار. [۳۶] بووآلاری یَعقوب، اوللارا دئدی: «سیز منیم اولادلاریمینگ داغینی اؤره‌کیمه قؤیموشاینز. یوسف یوخ، شَمعون یوخ، ایندی ده سئیرَینز بِنیامینی آپاراینز. بوللار واری منیم باشیما گلمیش.» [۳۷] او زامان رئوبین بووآسینا دئدی: «اگر اؤنو سَنینگ یانینگا گئری گتیرمه‌دیم، منیم ایکی اوغلومو ده اؤلدور. اؤنو منیم آلیمه تاپشیر، من اؤنو سنینگ یانینگا گئری گتیره‌رَم.» [۳۸] آما یَعقوب دئدی: «یوخیر، اوغلوم سیزینگ ایلَن گئدمیه‌سی، چونکی کاکاسی اؤلموش و ائله بو بیر تَک قالمیش. اگر بو یولدا کی گئدیرَینز، اؤنونگ باشینا بیر قَضّا گله، بیلینز کی منیم آغ باشیمی غُصّه اینان گورا قؤیاراینز.»

۴۳

یوسف کاکالاری مِصره بؤکولیرلَر

[۱] قَحطلوق کَنعان توپراقیندا چوخ سَخت ایدی. [۲] پس اوندا کی مِصردَن گتیرَن غَلّه‌لَرینگ واریسی یئییلدی و تؤکندو، اوغوللارینگ بووآلاری یَعقوب اوللارا دئدی: «گئنه گئدینز و بیزه بیر آز غَلّه آلینز.» [۳] آما یَهودا بووآسینا دئدی: «او کیشی بیزه اخطار وئردی و دئدی: ”تا کاکاینز بئلَینزاینن اولمایا، منیم ایزیمی گؤرمه‌ینز.“ [۴] اگر کاکامیزی بیزیم ایلَن یوللایانگ، مِصره گئده‌رَک و سَنه غَلّه آلاراک. [۵] آما اگر اؤنو یوللامایانگ، گئدمَک، بو سَبریه کی او کیشی بیزه دئدی: ”تا کاکاینز بئلَینزاینن اولمایا، منیم ایزیمی گؤرمه‌ینز.“» [۶] یَعقوب دئدی: «نه ایچی منه پیس‌لیگ ائدینز و او کیشی‌یه بیلدیردینز کی بیر آیری کاکا دا وارینز؟» [۷] اوللار جواب وئردیلَر: «او کیشی اؤزوموز و اوبالیقیمیز باره‌سینده دقّت ائین بیزدَن خَبر آلدی و دئدی: ”بووآینز حَلی دئرّی دیر؟ سیزده آیری کاکا دا وار؟“ بیز هَرنه کی اونا دئدیک، بو خَبر آلدیگلاری‌نینگ جوابیندا دئدیک. هاردان

بیلیردیک دئیه‌ر: ”کاکاینزی گتیرینز بورا.“» ۸ یَهودا، اؤز بووآسی یَعقوبا دئدی:
«اوغلو منیم ایئَن یوللا تا توراک آیاقی، گئدَک. بئله ائدسَک، هم سن دئرّی
قالارانگ و آجیندان اؤلمه‌ینگ، هم ده بیز ایئَن خوردا اوشاق‌لاریمیز. ۹ من
اؤنونگ صاغلیگینا ضامن اولارام، اؤنو مَندَن سئه. اگر اؤنو سَنینگ یانینگا،
گئری گتیرمه‌دیم و جلونگا قؤیمادیم، بو تَقصیر آبَدنچاز، منیم بویونومدا
اولسون. ۱۰ اگر معطل ائدمه‌میشدیک، ایندی‌یانچاز ایکی دفعه گئدمیشدیک،
گئری گلمیشدیک.»
۱۱ اوندا بووآلاری یَعقوب، اوللارا دئدی: «اگر بئله اولاسی، پس بو ایشی
گؤرونز: بو تورپاقینگ ائنگ خوب محصول‌لاریندان توربالارینزا قؤینز، بیر آز
بَلسان، بال، صَمغ، مُر، پسته و بادام او کیشیه سوغات آپارینز. ۱۲ اؤزونگوز
ایئَن ایکی برابر پیل گؤتورینز. خورجین‌لارینز آغیزی دَمینده گئری گلَن پیلی ده،
اؤزونگوز اینان گؤتورینز. شاید اشتباه اولموش. ۱۳ کاکاینزی ده گؤتورینز، تورینز
آیاقی و گئنه او کیشی یانینا گئدینز. ۱۴ قادر تاریٔ، سیزه او کیشی‌نینگ
حضورونده رَحم ائدسین، تا او، بنیامینی و او بیر کاکاینزی گئری یوللایا. آما من،
اگر اولادلاریم داغینی گؤره‌سیم، قؤی تا گؤره‌م.» ۱۵ اوندا کیشی‌لَر بنیامین اینن
سوغات‌لاری گؤتوردولَر، اؤزلَری ایئَن ایکی برابر ده پیل گؤتوردولَر، توردولار
آیاقی و مِصره گئتدیلَر و یوسف حضوروندا توردولار.
۱۶ یوسف بنیامینی اوللار اینان گؤرَنده، اؤز اوباسی‌نینگ ناظرینه دئدی: «بو
کیشی‌لَری ائوه آپار و بیر حیوان باش گَس و آماده ائد، بو سَبریه کی بو کیشی‌لَر
منیم ایئَن ناهار یئیه‌سیلَر.» ۱۷ او آدام یوسف دئدیگی‌یی ائدی و او آداملاری
یوسفونگ ائوینه گتیردی. ۱۸ اوللار بوندان کی یوسف ائوینه آپاریلمیشلاردی
قورخدولار و دئدیلَر: «بیزی ائله او اَوّلکی دفعه اوستونه کی پیل،
خورجین‌لاریمیزدا قالمیش ایدی، بورا یوسف ائوینه گتیرمیشلَر تا بیزه حمله
ائدلَّر، باشیمیزا تؤکوللَّر و بیزی اؤزلَرینه غُلام ائدلَّر و آشّک‌لَریمیزی ده آلیمیزدَن
آلالّار.» ۱۹ پس اوللار یوسف ائوی‌نینگ ناظری یانینا گئدیلَر و ائوینگ
قاپی‌سیندا اؤنونگ اینان دانیشدیلار و دئدیلَر: ۲۰ «آقامیز، اَوّلکی دفعه بیز غَلّه
آلماگ ایچی بورا گلدیک. ۲۱ اوندا کی گئدیگیمیز یولدا بیر یئره قوندوک تا
یورناقیمیزی آلاک، خورجین‌لاریمیزی آچاندا، هر آدامینگ بوتون پیلی، اؤز
خورجینی‌نینگ آغیزی دَمینده ایدی. ایندی پیل‌لَری گئری گتیرمیشَک. ۲۲ غَلّه
آلماگ ایچی اؤزوموز ایئَن آیری پیل ده گتیرمیشَک. بیلمئیرَک کیم پیلیمیزی

خورجین‌لاریمیز ایچینه قؤیموش ایدی.» [۲۳] یوسف ائوی‌نینگ ناظری دئدی: «سلامت اولاینز، قورخماینز. سیزینگ تارینز و بووآینز تاریٔ‌سی، خورجین‌لارینز ایچینده سیزه گنج قؤیموش. سیزینگ پیلینز منیم آلیمه ائتیشدی.» اوندان سورا شَمعونو اوللار یانینا، یازّیا گتیردی. [۲۴] اوندا کی او کیشی، یوسف کاکالارینی، یوسف ائوینه گتیردی، اوللارا سو وئردی. اوللار دا قیچ‌لَرینی یوودولار، آشّک‌لَرینه ده اوت وئردیلَر و اوندان سورا، [۲۵] اؤزلَری ایئَن گتیرَن سوغات‌لاری یوسف ایچی کی ظُهر چاغی گله‌سیدی، آماده ائدیلَر. چونکی ائشیدمیشلَردی کی ائله اؤردا خورَکی یئیه‌سیلَر.

[۲۶] یوسف ائوه گلَنده کاکالاری، اؤزلَری ایئَن گتیرَن سوغات‌لاری، اؤنونگ یانینا، ائو ایچینه گتیردیلَر و اؤنونگ حضوروندا اگیلدیلَر. [۲۷] یوسف اوللارینگ حالینی خَبر آلدی و دئدی: «آیا قوجا بووآینز کی اوندان دانیشدینز، خوب دور؟ حَلی دئرّی دیر؟» [۲۸] اوللار دئدیلَر: «نوکرینگ بووآمیز خوب دور و حَلی دئرّی دیر.» اوللار باش آگیلدیلَر و یوسفه تَعظیم ائدیلَر. [۲۹] یوسف باخدی و کاکاسی بنیامینی کی بیر آنادان ایدیلار گؤردو، خَبر آلدی: «آیا بو ائله او منه دئدیگینز ائنگ کوچوک کاکاینز دیر؟» و بنیامینا دئدی: «اوغلوم، تاریٔ سنه لُطف ائدسین.» [۳۰] یوسف کی کاکاسی‌نینگ گؤرمَکی اونا چوخ آثر ائدمیش ایدی، تَلَسیق اؤردان چیخدی یازّیا تا بیر یئر بولا کی آغلایا. یوسف اؤز اُتاقینا گئتدی و آغلادی. [۳۱] اوندان سورا ایزینی یوودو و یازّیا چیخدی. اؤزونه گلدی و دئدی: «خورَکی‌ِی گتیرینز.» [۳۲] اؤنونگ ایچی آیری خورَکی قؤیدولار، کاکالارینا آیری و اؤنونگ ایئَن خورَکی یئیَن مِصرلی‌لَره ده آیری. بو سَبریه کی مِصرلی‌لَر عِبرانی‌لَر ایئَن خورَکی یئمَزلَر ایدی؛ بو خاطره کی مِصرلی‌لَر بو ایشدَن عارلاری اولیردی. [۳۳] کاکالار، بویوکدن کوچوکنچاز، یوسف حضوروندا اوتوردولار. اوللار حیران بیر بیره باخدیلار. [۳۴] یوسف، اؤز سُفره‌سیندَن اوللارا بَهر وئرَنده، بنیامینینگ بهری، اوللارینگ هر بیرسی‌نینگ بَهریندَن بئش برابر آرتیق ایدی. اوللار یئدیلَر و ایچدیلَر و اؤنونگ ایئَن خوش گچیرتدیلَر.

٤٤

یوسف اؤز کاکالارینی امتحان ائدیر

[۱] او زامان یوسف اؤز ائوی‌نینگ ناظرینه فرمان وئردی و دئدی: «بو آداملارینگ خورجین‌لارینی، اؤرانچاز کی آپارا بیلیرلَر، توشادان دؤلدور و هَر

کَسینگ پیلینی اؤز خورجینی‌نینگ آغیزی دَمینه قؤی، ۲ و منیم نُقره پایلامی
ائنگ کوچوک کاکانینگ خورجینی آغیزی دَمینه قؤی و او پیلی ده کی توشاسی
عَوضینه وئرمیش ایدی، اونو دا قؤی.» او، ائله او طور کی یوسف اونا
دئمیشدی، ائدی. ۳ سَحر یئر آچیلدیگی اینان، او آداملاری آشَّک‌لَری ایئَن یولا
سالدیلار. ۴ اوللار حلی شَهردَن چوخ آرالی اولمامیشلار ایدی کی یوسف اؤز
ائوی‌نینگ ناظرینه دئدی: «تور آیاقی و او کیشی‌لَرینگ قولونجوندان گئد و
اوللارا ائتیشَنده، اوللارا دئ: ”نه ایچی خوب‌لیگی، پیس‌لیگ ایئَن جواب
وئردینز؟ ۵ بئیه بو پایلا، ائله او پایلا ده‌ییل کی منیم آقام اوندان ایچیر و اؤنونگ
اینان فال توتیر؟ سیز بو ایشی گؤرمَک اینن چوخ پئس ائدمیشَینز.“»
۶ ائو ناظری اوللارا ائتیشَنده، بو گپ‌لَری اوللارا چالدی. ۷ اوللار اونا دئدیلَر:
«نه ایچی آقامیز بئله دئییر؟ بیر بئله‌یین ایش، نوکرلَرینگدَن ایراق اولسون.
۸ باخ، بیز او پیلی ده کی خورجین‌لاریمیزینگ آغیزی دَمینده بولموشدوک، کَنعان
تورپاقیندان سَنه گئری گتیردیک. پس نه‌یین اولور کی بیز سَنینگ آقاینگ
ائویندَن نُقره یا دا طلا اوغورلایاک؟ ۹ سَنینگ بو نوکرلَرینگ هر بیری کی پایلا
اؤنونگ یانیندا بولونسا، او آدام اؤلسون و قالیقیمیز ده آقامیزینگ نوکرلیگینی
ائده‌رَک.» ۱۰ او دئدی: «سیز دئدیگی ایش اولسون، پایلا هَر کَسینگ یانیندا
بولونسا، او آدام منیم نوکریم اولور آما سیزینگ قالیقینز تَقصیرسیز◌َینز.»
۱۱ اوندا هر بیری فوری اؤز خورجینینی یئره قؤیدو و هر آدام اؤز خورجینی‌نینگ
آغیزینی آچدی. ۱۲ ناظر، خورجین‌لاری گزمَکه باشلادی. بویوک کاکانینگ
خورجینیندان توتموش کوچوک کاکانینگ خورجینی‌نانچاز؛ پایلا بنیامین
خورجینیندان چیخدی. ۱۳ اوندا کاکالار اؤز یَقه‌لَرینی ایرتدیلَر و هر بیری اؤز
آشَّکینی ایکله‌دی و شَهره گئری دؤندولَر.
۱۴ یَهودا اینان کاکالاری یوسف ائوینه گلَنده، یوسف حَلی اؤردا ایدی. اوللار
اؤنونگ قیچینه دؤشدولار. ۱۵ یوسف اوللارا دئدی: «بو نه ایش دیر کی
گؤرموشَینز؟ بیلمئیرَینز کی بیر منیم له‌یین آدام، فال توتماک‌اینان واری زادی
بیلیر؟» ۱۶ یَهودا دئدی: «آقامیزا نه دئیه‌ک، نه جواب وئره‌ک؟ نه‌یین ثابت
ائده‌ک کی بیزده تَقصیریوخ؟ تاریٔ سَنینگ نوکرلَرینگ تَقصیرینی گؤرموش. باخ،
هم بیز، هم ده او کی پایلا اؤنونگ یانیندا بولونموش، آقامینگ نوکرلَری‌یاک.»
۱۷ آما یوسف دئدی: «مندَن ایراق اولسون کی بیر بئله‌یین ایش گؤرَم. فقط او
کی پایلا اؤنونگ یانیندا بولوندو، منیم نوکریم اولور. آما قالیقینز سلامت‌لیگده

بووآینز یانینا دؤنینز.»
۱۸ اوندا یَهودا یوسفه یاخین اولدو و دئدی: «آقام، خواهش ائدیرَم قؤی تا
نوکرینگ بیر زاد سنه دئیه، و نوکرینگه قصّالانما بو سَبریه کی سَن بیر فرعون
له‌یین آدامانگ. ۱۹ آقام بو نوکرلَریندَن خَبر آلدی: ”آیا بووآ یا آیری کاکا دا
وارینز؟“ ۲۰ بیز آقامیزا دئدیک: ”بیزده بیر قوجا بووآ و بیر جاهال کاکا وار کی
بووآمیزینگ قوجالیگی زامانی‌نینگ اوشاقی دیر. او اوغلونگ کاکاسی اؤلموش و او
آنادان، بو بیر تَک اوشاق قالمیش. بووآسی اؤنو چوخ سئیر.“ ۲۱ اونادان سورا
اؤز نوکرلَرینگه دئدینگ: ”اونو منیم یانیما گتیرینز تا اؤز گؤزوم ایئَن اؤنو گؤرَم.“
۲۲ بیز ده آقامیزا دئدیک: ”اوغول بووآسیندان آیریلا بیلمَز؛ چونکی اگر
بووآسیندان آیریلا، بووآسی اؤلَر.“ ۲۳ اوندا سَن بو نوکرلَرینگه دئدینگ: ”تا
ائنگ کوچوک کاکاینزی اؤزونگوز ایئَن گتیرمه‌یَینز، داها منیم ایزیمی گؤرمه‌ینز.“
۲۴ اوندا کی بیز، نوکرینگ بووآمیز، یانینا گئتدیک، سن آقامیز، گپلَرینی اونا
دئدیک. ۲۵ اوندا کی بووآمیز دئدی: ”گئنه گئدینز و بیزه بیر آز غَلّه آلینز.“ ۲۶ بیز
دئدیک: ”گئده بیلمه‌ییرَک. اگر ائنگ کوچوک کاکامیز بیزیم ایئَن گلسه، بیز
گئده‌رَک. بو سَبریه کی تا کوچوک کاکامیز بئلَمیز ایئَن اولمایا، او کیشی‌نینگ ایزینی
گؤره‌بیلمَک.“ ۲۷ نوکرینگ، بووآم بیزه دئدی: ”بیلیرَینز کی آروادیم منیم ایچی
ایکی اوغول دوغدو. ۲۸ بیر اوغلوم منیم یانیمدان گئتدی و دئدیم: ’حتما اونو
جاناوار تیکه‌له‌میش.‘ و اونادان بَری، داها اؤنو گؤرمه‌میشم. ۲۹ اگر بو بیری ده
مندَن آلاینز و باشینا بیر قَضّا گله، منیم آغ باشیمی غُصّه اینان گورا قؤیارینز.“
۳۰ ایندی اگر نوکرینگ بووآم یانینا گئری گئدَک و بو اوغول بیزیم ایئَن اولمایا و
اگر بووآم کی جانی بو اوغول جانینا باغلی دیر ۳۱ گؤرَسه کی اوغول بیزیم اینن
ده‌ییل، جانی چیخَر. اوندا بیز نوکرلَرینگ، نوکرینگ غَملی بووآمیزینگ آغ
باشینی غُصّه اینان گورا قؤیاراک.“ ۳۲ من نوکرینگ، بووآم یانیندا بو اوغلونگ
صاغلیگینا ضامن اولدوم و دئدیم: ”اگر اؤنو سَنه گئری گتیرمه‌دیم، بو تَقصیر
عُمرومونگ آخورونانچاز، منیم بویونومدا اولسون.“ ۳۳ ایندی خواهش ائدیرَم،
قؤی تا بو نوکرینگ، بو اوغول یئرینه قالا و آقامینگ نوکرلیگینی ائدَم و قؤی تا
اوغول، کاکالاری اینان گئری گئده. ۳۴ بو سَبریه کی اگر بو اوغول منیم ایئَن
اولماسا، نه‌یین بووآم یانینا گئری دؤنه‌بیله‌رَم؟ من بووآم باشینا گلَن قَضّانینگ
گؤرمَکیندَن قورخیرام.»

یوسف اؤزونو کاکالارینا تانیدیریر

١ او زامان یوسف داها اؤزونو، یانیندا توران آداملارینگ حضوروندا ساخلایا
بیلمه‌دی. داد چَکدی کی: «واری‌گَسی منیم حضورومدان یازّیا چیخارتینز.»
پس اوندا کی یوسف اؤزونو کاکالارینا تانیدیردی، آیری آداملاردان هئچ‌گَس
اؤنونگ یانیندا ده‌ییلدی. ٢ یوسف ائله اوجادان سَس چَکدی آغلادی کی
مِصرلی‌لَر و فرعون اوباسی‌نینگ آداملاری دا یوسف سَسینی ائشیتدیلَر.
٣ یوسف، اؤز کاکالارینا دئدی: «من یوسفَم! بووآم حَلی دئرّی دیر؟» آما
کاکالاری اونا جواب وئره‌بیلمه‌دیلَر بو سَبریه کی سَخت قورخموشلاردی.
٤ اوندا یوسف، کاکالارینا دئدی: «خواهش ائدیرَم، یاخینیمه گلینز.» اوللار
یاخینه گلدیلَر. یوسف دئدی: «منم کاکاینز، یوسف، ائله او کی بئلَسینی مِصره
ساتدینز! ٥ ایندی پریشان اولماینز و منی بورایا ساتدیگینز ایچی اؤزونگوزه خشم
ائدمه‌ینز. بو سَبریه کی تارئ منی سیزدَن ایلَری، یوللادی تا جانلاری ساخلایا.
٦ چونکی ایندی ایکی ایل دیر کی بو سرزمینه قَحطلوق دؤشموش و حلی بئش
ایل داها دا نه آکمَک اولور، نه ده بیچمَک. ٧ تارئ منی سیزدَن ایلَری، یوللادی تا
یئر اوستونده سیزدَن بیر پارا آدام حفظ ائده، تا جان بوورد ائدَن آداملاری
دئرّی ساخلایا. ٨ بئله، سیز ده‌ییلدینز کی منی بورا یوللادینز، بلکی تارئ ایدی. او
منی، فرعونا بووآ، اؤنونگ اوباسی آدامینا آقا و بوتون مِصر سرزمینینه حاکم
ائدی. ٩ تئز اولینز، بووآم یانینا گئدینز و اونا بونو دئیینز: ”اوغلونگ یوسف بئله
دئییر: ’تارئ منی بوتون مِصر سرزمینینه آقا ائدمیش. معطل ائدمه؛ منیم یانیما
گل. ١٠ اؤزونگ، اولادلارینگ، اولادلارینگ اولادلاری، سؤرولارینگ،
دووآرلارینگ و هَرنه کی وارینگ، جوشِن سرزمینینده منزل ائده‌رَینز و منه یاخین
اولاراینز. ١١ اؤردا سَنه واری زاد آماده ائده‌رَم. چونکی حلی بئش ایل داها
قَحطلوق ایلَرده، تا ائدمیه سَن و اوباینگ آدامی و هَر گَس کی وارینگ،
یوخسول‌لیگه دؤشَینز.‘ ١٢ باخ، سیز اؤز گؤزونز ایئَن گؤرورَینز، کاکام بنیامین ده
اؤز گؤزو ایئَن گؤرور کی گرچَکدَن بو منم کی سیزینگ ایئَن دانیشیرام. ١٣ سیز بو
عِزّتی کی من مِصرده واریم و واری گؤردیگی‌لَرینزی بووآما دئیه‌سینز. ایندی تئز
گئدینز و بووآمی گتیرینز بورا.» ١٤ اوندا یوسف آل آتدی اؤز حَقّی کاکاسی بنیامین
بویونونا و آغلادی، بنیامین ده یوسف بویونونا آل آتدی و آغلادی. ١٥ یوسف

واری کاکالارینی ماچ ائدی و آغلادی. اوندان سورا دا یوسف اینان کاکالاری بیر
بیر ایئَن تعریف ائدیلَر و دانیشدیلار.
۱۶ اوندا کی فرعون کاخینا خَبر ائتیشدی کی، یوسفونگ کاکالاری گلمیشلَر، بو
خَبر، فرعون و خادم‌لَرینه خوب گلدی. ۱۷ فرعون یوسفه دئدی: «کاکالارینگا
دئ کی بئله ائدَلَّر: ”حیوان‌لارینزا ایک وورونز، یولا دؤشینز و کَنعان تورپاقینا
بؤکولینز. ۱۸ بووآینزی و اوباینز آداملارینی گؤتورینز و منیم یانیما گلینز. مِصر
سرزمینی‌نینگ ائنگ خوب یئرینی سیزه وئره‌رَم و سیز یئرینگ فراوان‌لیگیندَن
یئیه‌رَینز.“ ۱۹ یوسف، سَنده مأمورانگ کی اوللارا دئیه‌نگ کی: ”بئله ائدینز: مِصر
سرزمینیندَن اَرّابه‌لَر آپارینز کی آرواد اوشاق‌لارینزی و بووآینزی گؤتورینز و گلینز.
۲۰ گؤزونز کَنعاندا قالان آثاثلارینز آردیندا قالماسین. چونکی بوتون مِصر
سرزمینی‌نینگ ائنگ خوب زادلاری سیزینگ دیر.“»
۲۱ یَعقوب اوغوللاری ده بئله ائدیلَر: یوسف، فرعون آمرینه گؤره، اوللارا
اَرّابه‌لَر وئردی، یول ایچی ده توشا وئردی. ۲۲ اوللارینگ هر بیرینه بیر دَست تازّا
رَخت وئردی، آما بنیامینا بئش دَست تازّا رَخت و اؤچ یوز مثقال نُقره وئردی.
۲۳ یوسف اؤز بووآسینا ده بوللاری یوللادی: اون آشَّک کی مِصرینگ خوب
زادلاری اوللارا ایکله‌نمیشدی و اون دیشی آشّک کی غَلّه، چؤره‌ک و
بووآسی‌نینگ یولو ایچی توشا ایئَن ایکله‌نمیشدی. ۲۴ اوندان سورا یوسف، اؤز
کاکالارینی یولا سالدی و آرالاناندا، اوللارا دئدی: «یولدا بیر بیر ایئَن
جَرلشمه‌ینز.»
۲۵ اوللار مِصردَن چیخدیلَر و کَنعان تورپاقینا، بووآلاری یَعقوب یانینا گلدیلَر.
۲۶ و بووآلارینا دئدیلَر: «یوسف حَلی دئرّی دیر، بوتون مِصر سرزمینی‌نینگ
حاکمی دیر.» یَعقوبونگ اؤره‌کی ضَعف ائدی بو سَبریه کی اوللارینگ گپینی
اینانمادی. ۲۷ آما اوندا کی یوسف دئیَن گپلَرینگ واریسینی اونا دئدیلَر و او
اَرّابه‌لَری ده کی یوسف اؤنونگ گتیرمَکی ایچی یوللامیشدی، گؤردو، بووآلاری
یَعقوب جان توتدو. ۲۸ یَعقوب دئدی: «ائله بو منه بَس دیر؛ اوغلوم یوسف
حَلی دئرّی دیر. گئده‌رَم و اؤلمَکیمدَن ایلَری اؤنو گؤره‌رَم.»

یَعقوبونگ مِصره گئدمَکی

[۱] او زامان یَعقوب بوتون وار و یوخو ایئَن، کؤچدو و بِئرشِبَع‌یه ائتیشدی و بووآسی اِسحاق تاری‌ئسینا، قوربانلوقلار تقدیم ائدی. [۲] تاریٔ، گئجه دیشده یَعقوب ایئن دانیشدی و دئدی: «یَعقوب! یَعقوب!» یَعقوب جواب وئردی: «بویور، بوردایام.» [۳] تاریٔ دئدی: «من تاری‌ئیام، بووآنگ تاری‌ئسی. مِصره گئدمَکدَن قورخما، چونکی اؤردا سَندَن بیر بویوک ملّت دؤزَدرَم. [۴] منیم اؤزوم سَنینگ ایئَن مِصره گله‌رَم و من اؤزوم ده سَنی اؤردان گئری گتیره‌رَم. سن اؤلَنده ده، یوسف اؤز آلی ایئَن سَنینگ گؤزلَرینگی باغلایار.»
[۵] او زامان یَعقوب بِئر شِبَعدَن چیخدی. یَعقوب اوغوللاری، بووآلاری یَعقوبو و اؤز آرواد اوشاق‌لارینی، ارّآبه‌لَره میندیردیلَر. ائله او ارّآبه‌لَره کی فرعون، بووآلاری‌نینگ گتیرمَکی ایچی یوللامیشدی. [۶] اوللار مال حیوان‌لارینی و خوب زادلارینی کی کَنعان تورپاقیندا آله گتیرمیشلَر ایدی گؤتوردولَر و یَعقوب و اؤنونگ آته اولادی مِصره گلدیلَر. [۷] یَعقوب، اوغوللارینی و اوغوللاری‌نینگ اوغوللارینی، قیزلَرینی و اوغوللاری‌نینگ قیزلَرینی یعنی بوتون آته و اولادینی اؤزو ایئَن مِصره آپاردی.